

בס"ד

כידושא

פירושים על פרשת השבוע

רבנו נחמן
מברסלב

רבנו נחמן מברסלב פירושים על פרשת "כי תשא"

כי תשא את ראש בני ישראל (שמות ל, יא)

וזה (שמות ל, יא) כי תשא את ראש בני ישראל וכו' שנצטוו לתת השקלים בעת המנין כדי שלא יהיה בהם נגף בפקד אותם. וקשה, למה לו למנותם ויש סכנה שלא ישלט בהם הנגף, ולא ימנה אותם כלל. אך המנין היה הכרח, כי המנין הוא בחינת צמצום שמצמצמין על-ידי זה את אור להביות הלב של כל אחד מישראל שלא יתלהב יותר מדאי, כי לפי אור להביות לבו עד אין סוף, שם אין שיך מנין ומספר כלל בבחינת (ספר יצירה) לפני אחד מה אתה סופר, ועקר המנין והמספר מתחיל אחר הצמצום בידוע. ועל-כן נצטוו למנותם דיקא, כדי שיהיה נמנה כל אחד ואחד בפרטיות שזהו בחינת צמצום האור ששם שיך מנין ומספר. וגם שלא יתערבבו יחד ולא יכנס אחד בגבול חברו, כי כמו שצריכין הצמצום שלא יתלהב יותר מדאי וכו', בן צריכין גם-כן לצמצם התלהבות הלב שלא יצא מהגבול שלו לגבול חברו.

כי אף-על-פי שכל ישראל נחשבו כאיש אחד, כי בשרשם הם כלולים באחד כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ויקרא רבה ד, ו) שיעקב היו לו שבעים נפש וכלם נקראים נפש אחד, אף-על-פי-כן כל אחד ואחד מישראל יש לו צמצום וגבול בפני עצמו. כי דעת כל אחד משנה מחברו כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות נח). לענין ברכת חכם הרזים. והכל כפי מה שמצמצם התלהבות לבו בבחינת חלל הפנוי וממשיך לשם מחשבות טובות שהם מדות טובות, ועל-ידי זה נתגלה מלכותו יתברך, כי כל אחד יש לו שעור בלבבו לפי מדרגתו בבחינת נודע בשערים בעלה, כל חד כפום מה דמשער בלביה.

וכן כל אחד עובד ה' כפי מדותיו הטובים, זה נזהר ביותר במצוה זאת שהיא בחינת תקון מדת חסד, וזה במצוה זאת שהיא בחינת תקון מדה אחרת, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קיח): אביך במאי זחיר טפי וכו'. ואף-על-פי שבדאי צריך כל אחד מישראל לקבל מחברו מנקדתו הטובה שיש לו בפרטיות מה שאין בחברו כמו שמבאר בהתורה ואתם תהיו לי ממלכת כהנים עין שם,

אף-על-פי-כן אסור להרס את הגבול שלא יתלהב יותר מדאי לכנס לגבול חברו, כי לפעמים גם בני ישראל הפשרים יכולין להפיל אחד את חברו על-ידי שנוי דעותיהם כמבאר במקום אחר, על-כן צריכין הצמצום בכמה בחינות שלא יתלהב יותר מדאי וכו' כנ"ל, וגם שלא יהרס הגבול שבינו לחברו.

ובשביל זה נצטוו למנותם שיהיה נמנה כל אחד ואחד בפני עצמו, כי כל אחד יש לו גבול ושעור בדעתו להכיר את ה' יתברך ולעבדו בהדרגה ובמדה כפי מדרגתו וכנ"ל. ועל-כן נצטוו למנותם במספר שמות, כי כל אחד מישראל יש לו שם בפני עצמו כפי אחיזתו בשמא דקדשא בריך הוא כפי מדרגתו, כי השם בחינת כלי וצמצום ששם נגבל החיות שהיא הנפש (כמו שמבאר בהתורה וביום הפכורים בסימן נו), ועל-כן היה ההכרח למנותם כנ"ל.

אבל על-ידי המנין שהוא בחינת צמצום כנ"ל יכול לשלט הנגף חס ושלום, כי בהצמצום שם אחיזת הדינים בידוע שמשם משתלשל סטרא דמותא חס ושלום כשאין נזהרין להמתיקו בראוי, על-כן נצטוו למנותם על-ידי השקלים שנותנין לנדבת המשכן.

כי בהמשכן שהוא האהל מועד, וכן בבית-המקדש שם מתכנסין הכל כל ישראל כאיש אחד, ואף-על-פי-כן כל אחד עומד על גבולו, בבחינת עומדים צפופים ומשתחיים רוחים, שעומדים צפופים ודחוקים זה בזה כאיש אחד ואף-על-פי-כן משתחיים רוחים שלא ישמע אחד בודוי חברו כמו שאמרו רבותינו ז"ל (אבות פ"ה מ"ד, ועין בפרוש רש"י). כי כל אחד צריך לשוב לה' כפי מדרגתו, כמו שכתוב בספר הא"ב: כל אחד ינהג כמו ששמע מרבו, וכמו שאמרו (אבות א, יד): אם אין אני לי מי לי וכו', כי כל אחד יש לו גבול בפני עצמו כנ"ל. וזה התקון נעשה בבית-המקדש ובמשכן. ועל-כן נצטוו למנותם על-ידי השקלים שנותנין בשביל המשכן שעל-ידי זה נתתקן הכל כנ"ל, כי על שם זה נקראו שקלים שנמשך האור במדה ובמשקל לכל אחד לפי מדרגתו וכנ"ל. (לקוטי הלכות - הלכות תפילת המנחה ז' - אות י"ד)

ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם

(שמות ל, יב)

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט

(שמות ל, טו)

כל מה שישראל נתרבין יותר נתגדל כבודו ושמו ותברך ביותר. ונגללין יותר באהדותו ותברך. אך תקף בשמתעורר בחינת מספר וחשבון, בחינת רבוי, אזי מתעורר קטרוג הסטרא אחרא שאחיותם בבחינת רבוי מנין וחשבון בחינת השבונות רבים כי יאמרו מה אתם מתפארין ברבוי החשבון והמספר שלכם הלא אנו מרבים יותר מכם כפלי כפלים כמה פעמים, כמו שנאמר כי אתם המעט מכל העמים, ועל ידי זה יכול לשלט סטרא דמותא חסו ושלום על ידי המנין והמספר, כמו שנאמר ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם. אך על ידי האהדות שבישראל, בבחינת ומי בעמך ישראל גוי אחד בארץ, וכמאמר רבותינו ז"ל יעקב היה לו שבעים נפש ונקראים כלם נפש אחד, על ידי זה כל הנפשות מתיחדין ומצטרפין יחד, בבחינת רבוי הצרופים, בחינת שלשה אבנים בונים ששה בתים וכו' ששה אבנים בונים תש"ך בתים וכן להלן עד שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב, על ידי זה נתבטל רבוי המספר של העובדי כוכבים ומזלות כבטול גמור בלא ממש נגד רבוי הבתים הנעשין על ידי התקבצות והתאחדות נפשות ישראל שמצטרפים בצרופים הנ"ל כמבאר בפנים. כי העובדי כוכבים הם בבחינת עלמא דפרודא ועל-כן נקראים נפשות רבים, ואין להם שום יחוד וצרוף וכל אחד הוא נפרד ונספר בפני עצמו. אבל ישראל גוי אחד כל מה שהקבוץ שלהם מתרבה הם מצטרפין בצרופים רבים מאד הנ"ל, ונגללין יותר במקור האחדות ששם מקור החיים, וכל הרבויים של העובדי כוכבים ומזלות מתבטל באין וכאפס נגדם.

כל אחד מישראל צריך לחברו להצטרף עמו בצרופים הנ"ל. כי כל אחד מישראל הוא רק בבחינת מחצית, ואין לו שלמות כי אם על ידי שמצטרף לחברו שעל ידי זה נעשין רבוי הצרופים הנ"ל. וזה בחינת מחצית השקל הנאמר בשקלים שנתנו כשמינו וספרו את ישראל. ועל-כן יקר מאד הקבוץ של ישראל, כי על ידי זה נתרבין צרופי הבתים עד אין חקר עד שנתכנסין לתוכן כל הרחוקים והנרחים (עין גרים אות ג), ועל ידי זה מכניעין קלפת המן עמלק בכל אדם ובכל זמן שזה בחינת לך פנס את כל היהודים שאמרה אסתר למרדכי. (לקוטי הלכות - הלכות ציצית ז' לפי אוצר היראה - שלום ואחדות - אותיות א' ב')

... ועל-כן נקראים שקלים, כי יש בזה משקל גדול, כי צריכין להיות ענו בתכלית הענוה להיות אין ממש בלי שום טעות ופניה כלל. ואף-על-פי-כן יהיה חזק ואמיץ מאד ולבלי להניח להפיל את עצמו בשום דבר וכו'. וזה בחינת (שמות ל) מחצית השקל תרומה לה, כי הוא בבחינת מחצית השקל, כי הוא משקל גדול כמו המשקל שעומד במחציתו ובאמצע שאין יכולין להכריע לכאן ולכאן. ועל-כן באמת נתקשה משה על השקלים עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא זה יתנו כמו שפרש רש"י. כי היה קשה לו מאד איך יכולין לזכות את כל ישראל לבוא לזה להיות עניים באמת בתכלית ואף-על-פי-כן יהיה כל אחד חזק ואמיץ מאד בעזות דקדשה פראוי.

וזה בחינת מה שנגצטו בשקלים (שמות ל): העשיר לא ירבה והדל לא ימעט. דהינו בחינה הנ"ל, שיזהר כל אחד שלא יבוא לידי גאות שהוא רבוי ונדלות בחינת העשיר לא ירבה, וכן להפך שלא יבוא לידי ענוה פסולה, שהוא בחינת מחין דקטנות ממש, שזהו בחינת והדל לא ימעט, כי דרך העשיר להתנאות, כמו שכתוב (משלי יח): "עשיר יענה עזות", וכמו שכתוב (ירמיה ט): "אל יתהלל חכם גבור ועשיר וכו'". נמצא, שעשירות הוא מהדברים שדרך להתגדל בהם. ודלות ועניות הוא בבחינת ענוה, כמו שאמר דוד (תהלים קמ): "כי עני ואביון אנכי".

וזה עקר מצות צדקה שצריך העשיר לרחם על העני ולהשתתף בצערו ולתן לו די מחסורו אשר יחסר לו, שזהו בחינת ענוה בשלמות. כי זה העשיר שאינו נותן צדקה זהו מחמת גסותו, שאינו נותן דעתו כלל על דחקות העני ועל רבוי עשירותו ואינו משים אל לבו כלל מדוע מגיע לו כל כך עשירות וכלי כסף ומרגליות וכו' והעני יש לו דחקות בזה ובביתו אין להם ושמלה. כי אם היה משים לב לזה באמת בודאי היה נותן לו בשפע גדול ובלב טוב, רק מחמת גסותו אינו נותן לב לזה כלל, ונדמה לו כאלו מגיע לו כל מה שיש לו וחפץ עוד יותר ויותר, ונדמה לו שהעני הוא גזלן ורוצח מה שמבקש ממנו נדבה. על-כן צריך כל אדם שחננו ה' באיזה עשירות בין רב בין מעט, מפל שפן וכל שפן העשירים הגדולים שיש להם אלפים ורבבות ובתיהם מלאים כל טוב בגדים ותכשיטין ואבנים טובות ומרגליות, שישומו אל לבם היטב שפלותם באמת ויזכרו את עצמם היטב שיכול להיות שהעני הוא טוב וכשר יותר ממנו וישתתף עצמו בצערו של העני ודחקו, ואז בודאי יתן

צדקה בשתי ידיים בהרחבה גדולה כפי ערכו ויותר. ועל-כן על-ידי צדקה זוכין לענוה (וכמו שכתוב בספר האלף-בית), כי עקר הצדקה הוא בבחינת ענוה כנ"ל, כי על-ידי הצדקה מחיה את העני והאביון שהוא בבחינת ענוה כנ"ל, אבל הענוה של העני אינו בשלמות, כי מחמת גדל עניותו בא לידי ענוה פסולה שהוא נבזה ועצל וכו' חס ושלום, במקום שאין צריכין להקטין את עצמו, אבל על-ידי שהעשיר משפיע לו נדבת לבו ומחיה אותו על-ידי זה מגביה את העני ומרים אותו מבחינת מחין דקטנות שהיא ענוה פסולה. וכן העשיר שמגדל עשירותו היה יכול לבוא לידי גאות גמור, אבל על-ידי שמחסר ממונו ונותן צדקה לעני, על-ידי זה משפיל את עצמו וממעט גסותו. ועל-ידי זה על-ידי גדל המצוה של צדקה ששקולה ככל התורה נתתקנין שניהם, בחינת הענוה והגדלות שיהיו שניהם נכללים בקדשה, כי בשרשם שניהם אחד בבחינת במקום גדלתו וכו'. וכן כתב אדוננו מורנו ורבנו ז"ל במקום אחר (סימן ב) שצדקה היא בבחינת זה ישפיל וזה ירים שהנותן משפיל את עצמו ומרים את העני, הינו כנ"ל שמתקן את עצמו ומוציא את עצמו מגאות דסטרוא אחרא על-ידי שמשפיל את עצמו ונותן לבו על צרות העני ודחקותו ונותן לו ממונו, וכן מתקן את העני על-ידי שנותן לו שמרים אותו מבחינת מחין דקטנות, שהוא בחינת ענוה פסולה כנ"ל. ועל-ידי זה נכלל הענוה והגדלות דקדשה יחד כנ"ל, שזה עקר שלמות הענוה בתכלית. וזה בחינת מצות שקלים שהוא צדקה כנ"ל, שעקר המצוה לזכות על-ידי זה לבחינת העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, שהעשיר לא ירבה, הינו שלא יבוא לידי גאות, שהוא בחינת רבוי. והדל לא ימעט, שלא יבוא לידי מחין דקטנות וכנ"ל.

וזה שנאמר בשקלים (שמות ל): "ולא יהיה בהם גגף" על-ידי המנין שהוא בחינת רבוי שממש אחיות הגאות שממש עקר סטרוא דמותא שהוא הפך חיים נצחיים, אבל על-ידי מצות שקלים שהוא בחינת ענוה אמתית, על-ידי זה יכולין למנות את ישראל ולא יהיה בהם גגף על-ידי המנין שהוא בחינת רבוי, כי אדרבא, על-ידי רבוי המנין זוכין לענוה יתרה יותר ובחינת במקום גדלתו שם אתה מוצא ענותנותו. וכמבאר במקום אחר (בהמעשה של המלך ובספורי מעשיות מעשה וז' על פסוק חזה ציון וכו') שדרך הענו שכל מה שמגדלין אותו יותר, בא לענוה יתרה ביותר. ועל-כן מצוה גדולה שיתרבו ישראל יותר ויותר, כי כל מה שנתרבין ישראל יותר ויותר אינם באים לידי גאות על-ידי זה חס ושלום, רק

אדרבא, כל מה שנתרבין יותר עובדין את ה' יתברך ביותר ומכירין את בוראם ביותר. ועל-ידי זה באין לידי ענוה יתרה כנ"ל, כי עליהם נאמר "כי אתם המעט וכו'", שממעטין עצמן וכו'.

וזה בחינת מצות שקלים, שהוא בעת שרוציין למנות את ישראל שלא יתעורר על-ידי המנין בחינת הגגף, שהוא סטרוא דמותא שנאחו ברבוי וגאות, רק אדרבא, על-ידי המנין יוכו לנשיאת ראש בחינת 'כי תשא את ראש בני ישראל' (שמות ל), הינו התנוצצות המחין שהוא בחינת ענוה אמתית, שהוא עקר החיים, בחינת תחית המתים (ועיין בלקוטי מוהר"ן ב' - סימן ע"ב), שכל זה זוכין על-ידי השקלים, שהם בחינת צדקה, שעל-ידי זה זוכין לאור הפנים שהוא התנוצצות המחין, שעל-ידי זה זוכין לענוה אמתית בשלמות ששם כל מה שנתגדלין ונתרבין יותר זוכין לענוה יתרה ביותר בבחינת במקום גדלתו שם אתה מוצא ענותנותו, שזה עקר החיים האמתיים והנצחיים של כל אבר ואבר. (לקוטי הלכות - הלכות תפילין ו' - כ"ד)

ואמלא אותו

(שמות לא, ג)

"ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה", שהם בחינת הארבעה מחין, כמבאר בהתורה "חיים נצחיים" (לקוטי מוהר"ן ב' - סימן ע"ב). נמצא, שקורא המח הרביעי 'כל מלאכה', כי שם עקר המלאכה והאמנות של האדם בזה העולם, כי כלל המחין הם שלשה שהם: חכמה בינה דעת, אף לפעמים נקראים ארבעה מחין מחמת שהדעת כלול משתים שהם בחינת חסדים וגבורות. ואלו המחין מבארין בפסוק הנז"ל: ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה — שהם חכמה ובינה. ובדעת ובכל מלאכה — זה בחינת מח הדעת שכלול משתים, שזהו בחינת ובדעת, שהוא בחינת החסדים שבדעת, שהם בחינת דעת סתם, כי הם עקר הדעת, ובכל מלאכה זה בחינת המח הרביעי שהוא מח הגבורות שבדעת, שהוא בחינת ובכל מלאכה, כי שם עקר האמנות והמלאכה של כל אדם.

כי זה ידוע שעקר אחיות הסטרוא אחרא, הוא בבחינת גבורות ודינים. ועל-כן שם בבחינת מח הגבורות שם נאחזים המחשבות זרות של הסטרוא אחרא ששם עקר הברור ששם עקר המלחמה, ועל-כן נקראים ובכל מלאכה, כי שם עקר המלאכה והאמנות של האדם להזהר במחשבתו לנקותה ולטהרה מפסלת. כמו הבעל מלאכה

וַיֵּרָא הָעָם כִּי בָשַׁשׁ מֹשֶׁה

(שמות לב, א)

עקר הטא העגל היה על ידי שפגמו בכבוד משה ותלמידיו, על ידי שלא האמינו שגם אחר הסתלקות משה שהוא בחינת הצדיק האמת, גם אחר כך דבריו חיים וקיימים לעד וצריכין לקיים דברי תורתו לנצח תמיד, כי דבריו הם דברי אלקים חיים אשר הם קיימים לעולם, כמו שכתוב (ישעיה מ): ודבר אלקינו יקום לעולם, כי עקר פגם העגל היה, שהיו סבורים שכבר מת משה, כמו שפרש רש"י על פסוק (שמות לב): וירא העם כי בישש משה וכו'. ואז אמרו לאהרן: קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו, הינו שעשו עצמם כאלו אינם חולקים על משה בעצמו, רק הם אומרים שענין משה אינם יודעים מה הוא, בחינת: כי זה משה האיש לא ידענו וכו', רק עתה שכבר מת לדעתם, צריכין לבקש אחר במקומו. ונבוכו בדעותיהם המשפשות על ידי זה בעצת ראשי הערב רב שקבלו אותם עליהם לרב ולראש, מחמת שהיו יכולים לעשות מופתים על ידי שמות הטמאה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תנחומא פי תשא ט), שהיו שם יונס ויזמברוס, שהם השליכו השם לתנור האש וכו', עד שאמרו: קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו.

ועקר הטאם וטעותם הזה היה על ידי שלא האמינו במה שלפניהם אמת ברור ונדן ומתקן, שהוא תורת משה אמת שקבלו בסמוך, ועדין תלמידיו הקדושים קיימים, שהם: אהרן וחור ויהושע וכו'. ואפלו לפי טעותם שמת משה, היה להם לילך לתלמידיו הקדושים ולשאל מהם הדרך אשר ילכו בה, אבל ראשי הערב רב הטעו אותם, עד שמאסו בתורת משה, שכתוב בה בפרוש: לא יהיה לך אלהים אחרים וכו', ובחרו לילך בעצת ראשי הערב רב ועשו את העגל ולא רצו לצית את תלמידי משה שמחו בהם על זה והרגו את חור, עד שנתירא אהרן מהם והכרח לעשות הפעם שלא יהרגוהו חס ושלום, ולא יהיה להם תקנה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין ז). (לקוטי הלכות – הלכות בשר וחלב ה' – כ"ב)

כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ

(שמות לב, א)

זה שבאו אל אהרן ואמרו לו: "קום עשה לנו אלהים כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו". ועתה בוא וראה אתה המעיין המסתכל בתורה בעין האמת, שמפרש כאן שכל טעותם היה בענין שלא השתדלו

שמזבד ומטהר את הכלי וחותר ומנסר סביב הכלי כל המותרות והפסלות כדי להוציא כלי למעשהו, כמו בן צריכין לזבד את המחשבה ולגרש המותרות והפסלות שבמחשבה כדי שיהיה כלי מוכן לקבל נפש רוח ונשמה דקדשה וכו' כמו שמבקשין על זה בכמה תפלות. (לקוטי הלכות – הלכות תפילין ו' – ל"ג)

וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת

(שמות לא, טז)

אף על פי שקדשת שבת קביעא וקיימא מה' יתברך בעצמו ואין שום פגם נוגע לשם, אף על פי כן צריכין ישראל לקבל את השבת ולשמרו, כמו שכתוב (שמות לא): ושמרו בני ישראל את השבת וכו', כי אין קדשת שבת נמשכת בזה העולם כי אם על ידי ישראל, כמו שאומרים (בתפלת שחרית לשבת): ולא נתתו ה' אלקינו לגויי הארצות וכו'. וזה שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה פרשה יא) שאמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא: לכל נתת בן זוג וכו', והשיב לה: בנסת ישראל הוא בן זוג שלך. ועל כן בכל אחד מישראל תלוי קדשת שבת. ועל כן פקוח נפש דוחה שבת, כי מוטב שיחלל שבת אחת ואל יחללו שבתות הרבה, כי כשנסתלק נפש מישראל נחשב לחלול שבת, בחינת חלל, בחינת מיתה והסתלקות הקדשה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל ומוכא בדבריו ז"ל (בסימן רעו). וכשמת ונסתלק אחד מישראל שהוא מכלל בנסת ישראל שהם הבן זוג של שבת, נחשב בחינת חלול שבת בחינת הסתלקות. ועל כן פקוח נפש מישראל דוחה שבת, כי מוטב שיחלל שבת אחת משיחללו שבתות הרבה וכנ"ל, והעקר מחמת שכל נפש מישראל יש לו אחיזה בנפש הצדיק שהוא עקר הבן זוג של שבת, שהוא בחינת מילה, שמירת הברית, בחינת צדיק ושבת, שהם תרין סהדין [שני עדים] שישארו ישראל בקדשתם. ועל כן מי שהוא אפיקורוס שהוא פורק על ומבזה את הצדיקים, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (עבודה זרה כו): שהוא מן המורידין ולא מעלין, בודאי אין פקוח נפש דוחה שבת כי הלא אדרבא מצוה להורידו וכו', אבל מי שאינו פורק על ומאמין בצדיקים שאף על פי שיודע בנפשו חסרונותיו ופשעיו ופגמיו העצומים אף על פי כן הוא מאמין בקדשת ישראל ובקדשת הצדיקים שהם העקר, ושומר שבת בהלכתו, הוא בכלל בנסת ישראל שהם הבן זוג של שבת, שכל המשכת קדשת שבת בזה העולם הוא על ידם, על כן בודאי פקוח נפש דוחה שבת. (לקוטי הלכות – הלכות שבת ז' – אות י"א)

נתערב טוב ברע, עד אשר הלמודים פגומים הנ"ל הולכים ומתעים ומערבבים את כל העולם. ומזה נמשך אחר קבלת התורה הטא העגל על-ידי למודים הפגומים והרעים של הערב רב. כי יש בענין הלמודים רעים הנ"ל כמה וכמה בחינות, כי יש מי שפוגם בזה מעט, ויש יותר, ויש מי שפוגם חס-ושלום כל כך, עד שבאו על-ידי זה לפירות ועבודה זרה ממש כמו ירבעם בן נבט וחבריו. עד אשר אפלו צדיקים גדולים יכולים למעות לפעמים על-ידי התורות הנפולות הנ"ל, עד שמהפך דעתם מן האמת, עין פנים. על-כן צריכין לבקש מאד מהשם יתברך להנצל מכל זה, ולזכות לתורת אמת שאין בה שום אחיזה ותערובות מהלמודים הנ"ל. (לקוטי הלכות – הלכות ברכת המזון ה' – אותיות ד' ה' ז' ט' לפי אוצר היראה – תלמוד תורה – כ"ז)

אשר ילכו לפנינו

(שמות לב, א)

רב קלקולי הדורות הוא על-ידי הרחמנות הסטרא אחרא. שהסטרא אחרא מתלבשת באיזה אנשים רעים, והם מתאספים ומשתדלים בתקנת ההמון ועושין עצמן כמרחמים עליהם ומשתדלים בטובתם. ובאמת כל טובתם של רשעים רעה הוא אצל הצדיקים, כי רחמי רשעים אכזרי. ומזה היה כל הטא העגל כמבאר בפנים וכי תקף אחר מתן תורה קדם שיורד משה מן החר נתקבצו על אהרן לעשות להם את העגל שאמרו גם כן שהוא מצד הרחמנות שלהם, כמוכן בפרשה שם שאמרו (שמות לב): "קום עשה לנו אלהים כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו". שדבריהם אלו בוטים כמדקרות חרב, שמתקבצים בקבוץ גדול לפקח על תקנת ההמון ומרחמים עליהם ומבקשים להם מי שילך לפניהם להדריכם בדרך שהם רוצים, כמו שכתוב שם: "אשר ילכו לפנינו". וכן הוא בכל דור ודור, בפרט בדור הזה [...] בפרט הקלקלות המצויים עכשו בדורותינו אלה בעונותינו הרבים על-ידי רשעי ישראל החותרים להכניס זרה בבית ה' לפרש התורה על-פי חכמות היצוניות שלהם. ורוצים לפתות ולהסית ולהכריח את ישראל שילכו חס ושלום בדרכיהם המרים והזרים כנראה בחוש, אשר רב הנמשכים אחריהם הם פורקי על לגמרי. ואף על פי כן מחציפין פניהם ומלבישין כל רשעתם ברחמנות. כאלו יש להם רחמנות על גערי בני ישראל ורוצים להדריכם בדרך ישרה על פי פרושי התורה שלהם לשאול ואבדון וכו' רחמנא לצלן, ואומרים שכל כוננתם לטובת ישראל שיש להם רחמנות עליהם וכו'. וכל זה נמשך ממה שהסטרא

לחפש קדשת רבם משה בראוי עד שנפלו למעות בזה על-ידי הערב רב, שמאחר שאינם יודעים מה היה לו למשה, על-כן רצו לעשות להם אלהים אחרים. ולא שתו אל לבם האמת, כי אדרבא מאחר שמושה עשה להם טובות כאלה ונגלה להם אלהותו יתברך בהתגלות נפלא ונורא כזה, בפרט בשעת מתן תורה, ואם עכשו נעלם מהם, אדרבא זה לטובתם כדי שישתדלו לחפש ולבקש את קדשת הרוח-הקדש שלו יותר ויותר עד שיתבררו ביותר ויותר באשר היה באמת, שמושה עלה למרום כדי לקבל שארי מצוות התורה, כדי לתקנם ולבררם בשלמות יותר ויותר, רק הם היו צריכים לעמד על עמדם ולצפות לישועת ה' ולחפש ולבקש ולהתגעגע אחריו עד שהיה חוזר ובא אליהם והיה מלמדם ומאיר בהם כל התורה. וכמו שעשה יהושע שעמד אצל החר והמתין שם על משה רבו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, והיה תולה עיניו למרום ומצפה רק שיחזר ויתגלה אליו, אבל בעונותינו הרבים לא נזהרו בזה עד שנכשלו כל-כך שמשם כל התרבות וכל הגליות, כי חזר ונמשך זהמת הנחש שמהם הכפירות של עכשו שעל-ידי זה אריכת הגלות בעונותינו הרבים. ועקר התקון על-ידי צדיקי אמת שבכל דור שיש להם איזה בחינת רוח הקדש גם עכשו באשר האריך בזה בהתורה "תקעו תוכחה" (לקוטי מוהר"ן ב' – סימן ח'), אבל צריכין לחפש ולבקש אחריו מאד בכל עת אפלו מי שבבר התחיל למצוא וכו'. (לקוטי הלכות – הלכות שלוחין ה' – י')

קום עשה לנו אלהים

(שמות לב, א)

יש בחינת תורות נפולות ולמודים פגומים וסבירות מחלפות, שעל-ידי זה עקר התרחקות האדם מעבודתו יתברך. ובענין זה יש בחינות רבות, כי יש שמהפך על-ידי זה האמת לגמרי, ויש שנוטה על-ידי זה מעט מן האמת, ויש שאינו נוטה על-ידי זה מן האמת, כי אם מעט דמעט שאי אפשר להבחין כולל. וכל הקלקולים שהיה בעולם מקטן ועד גדול, הכל היה על-ידי הלמודים פגומים הנ"ל, כי גם הפגם הראשון מאכילת עין הדעת שהיה על ידי עצת הנחש, הכל היה על-ידי פגם התורות הנפולות והלמודים פגומים הנ"ל, כי הנחש בא עליהם בערמה גדולה, ולמד עמהם למוד גדול ועמק מאד, עד שהטעה אותם על-ידי למודו הפגום, עד שהוסיפו על הצווי, ועל-ידי זה גרעו אחר כך על-ידי הלמוד של שקר ודמיון כוזב של הנחש, שאמר להם ולמד עמהם כשם שאין מיתה בגניעה וכו' עד שבאו למה שבאו. ומאז נפגם הדעת והמח ביותר, וכל העולם

אֲחֵרָא יוֹנְקַת מִן הַרְחֻמְנוּת. וְעַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת גְּאוּף וְנִתְקַלְקַל הַתְּפִלָּה חֵס וְשְׁלוֹם שְׂאִין יְכוּלִין לְהִתְפַּלֵּל בְּבַחֲנֵינָת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְעַקֵּר הַתְּקוּן לְכָל זֶה הוּא עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי אָמֶת כַּמְבַּאֵר בְּפָנִים (לְקוּטֵי הַלְכוּת - הַלְכוּת קְרִיאַת הַתּוֹרָה ו' - אוֹת ב').

וְעַיֵן עוֹד מֵעַנְיֵן רַחֲמְנוּת דְּסִמְרָא אֲחֵרָא וּמָה שְׁעַל יְדֵי זֶה מְבִיאִים אֶת הָאָדָם לְמַרְחוֹת וְטְרִדוֹת גְּדוּלוֹת בְּשִׁבִיל פְּרִנְסָה וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בְעַמְלוֹ. (אוּצֵר הִירָאָה - מִמוֹן וּפְרִנְסָה - כ"ח. אוּצֵר הִירָאָה - רַחֲמְנוּת - א')

אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ

(שְׁמוֹת ל"ב, א)

וְזֶה בַּחֲנִינָת מָה שְׂאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שְׁעַקֵּר הַחֶרֶבֶן הִיָּה עַל שְׁלֹא בָּרְכוּ בַּתּוֹרָה תַּחֲלָה, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוּ (נְדָרִים פ"א): עַל מָה אֲבָדָה הָאָרֶץ וְכוּ', דְּבָר זֶה שְׂאֵלוֹ וְכוּ'. מֵאֵי: וְלֹא הִלְכוּ בָּהּ? שְׁלֹא בָּרְכוּ בַּתּוֹרָה תַּחֲלָה. כִּי כְּשֵׁאִין מְבָרְכִין בַּתּוֹרָה אַף־עַל־פִּי שְׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בְּזֶה מְרִאִין שְׂאִין הַתּוֹרָה חֲשׂוּבָה בְּעֵינֵיהֶם וְאִין מַחֲיִין עֲצֻמֹן בָּהּ בְּכָל עֵת וְרַנֵּעַ רַק הִיא אֲצֵלָם כְּמוֹ נִימוּס וְדַת חֵס וְשְׁלוֹם כְּמוֹ שְׂאֵרֵי נִימוּסִים וְדַתִּי הַעוֹבְדֵי בּוֹכְבִים שְׂזָחוּ בַּחֲנִינָת חֲטָא הַעֲגַל שְׂאֲמָרוּ: קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, שְׁבַקְשׁוּ עֲבוּדָה זָרָה כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לָהֶם מִי שִׁילָף לְפָנֵיהֶם, כִּי זֶה הִיָּה עַקֵּר חֲפִצָּם שִׁיְהִיָּה לָהֶם מִי שִׁילָף לְפָנֵיהֶם וְיִזְלִיכֶם בְּאִיזָה נִימוּס וְדַת כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיוּ בּוֹלְעִים אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, אֲבָל לֹא הִסְתַּכְּלוּ עַל הַתְּכַלִּית הָאֲחֵרוֹן הַנִּצְחִי כִּלְלָה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִכְשְׁלוּ בְּעֲבוּדָה זָרָה, כִּי אִזּוּ הִיָּה הַיֹּצֵר הָרַע שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה בְּעוֹלָם. וְכְמוֹ כֵּן עֲכָשׁוּ אַף־עַל־פִּי שְׂאִין עוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה, כִּי הִרְגוּ הַיֹּצֵר הָרַע שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה (יוֹמָא ד), אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן עֲדִין יֵשׁ כְּמָה כּוֹפְרִים בְּעוֹלָם שְׁהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הָאֲפִיקוֹרְסִים שְׂרוּצִים לְהַשְׁוֹת חֵס וְשְׁלוֹם תּוֹרַת מוֹשֶׁה כְּשֵׂאֵר נִימוּסֵי הַדְּתוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן וְאוֹמְרִים מָה שְׂאוֹמְרִים טַעֲמִים שֶׁל הֶבֶל וְשְׁמוֹת עַל מִצְוֹת תּוֹרַתֵנוּ הַקְּדוּשָׁה כְּאֵלוֹ כְּלָם עַל־פִּי שְׁכָל אֲנוּשֵׁי חֵס וְשְׁלוֹם, בְּשִׁבִיל לְקַיֵּם נִימוּס הַמְּדִינָה כִּידוּעַ דְּבְרִיהֶם הָרַעִים וְהַמְּרִים וְזָחוּ בַּחֲנִינָת פְּגָם הַעֲגַל כְּנ"ל. וְזָחוּ בַּחֲנִינָת שְׁלֹא בָּרְכוּ בַּתּוֹרָה תַּחֲלָה, כִּי אֵלוֹ הַכְּתוּת בּוֹדָאֵי אֵינָם מְבָרְכִים עַל הַתּוֹרָה מֵאַחַר שְׂאֲצֵלָם הַתּוֹרָה שְׂוָה לְשֵׂאֵר הַדְּתוֹת וְהַנִּימוּסִים חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי עַקֵּר בְּרַכַּת הַתּוֹרָה הוּא אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרַתוֹ שְׂמָה שְׁנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, בְּזֶה בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְהַבְּדִילָנוּ מֵהֶם לְגַמְרֵי, כִּי נִימוּסֵיהֶם וְדַתֵּיהֶם הוּא רַק עַל־פִּי שְׁכָל אֲנוּשֵׁי בְּשִׁבִיל חֲנִי שְׁעָה שֶׁל זֶה הָעוֹלָם. וְגַם זֶה אֵינּוּ בְּשִׁלְמוֹת וְאִין לוֹ קִיּוּם כִּלְלָה, כִּי עַל־פִּי דַתֵּיהֶם וְדַרְכֵיהֶם אֵינָם מְפָרִישִׁין אֶת הָאָדָם אֶפְלוֹ מִדְּבָרִים

שְׁבִין אָדָם לְחַבְרוֹ מֵאַחַר שְׂאֵינָם מִסְתַּכְּלִין עַל הַתְּכַלִּית הָאֲחֵרוֹן וְאֵינָם מְתִירָאִין מְעַנְשִׁים שֶׁל אַחַר מִיתָה רַק מְתִירָאִין מֵאִימַת מְלָכוּת, עַל־כֵּן אִם יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת גְּדוּלוֹת וְרַמְאוֹת שְׁלֹא יוֹדַע לְמַלְךָ וְשׁוֹפְטֵיהֶם עוֹשִׂים כָּל מָה שִׁיְכוּלִים לַעֲשׂוֹת בְּנִרְאָה בְּחוּשׁ, אֲבָל אוֹתָנוּ בָּחַר ה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרַתוֹ אֲשֶׁר הִיא חֲנִינּוּ וְאֶרְךָ יָמֵינוּ לְעוֹלָמֵי עַד וְלַנִּצְחָה נְצָחִים, כִּי עַקֵּר כָּל מִצְוֹת תּוֹרַתֵנוּ הַקְּדוּשָׁה הוּא בְּשִׁבִיל הַתְּכַלִּית הָאֲחֵרוֹן. וְאֶפְלוֹ הַמִּצְוֹת שְׁבִין אָדָם לְחַבְרוֹ יֵשׁ בָּהֶם סוּדוֹת עִמְקִים וְרוּזִין גְּדוּלוֹם מְאֹד עַד אִין סוּף וְאִין תְּכַלִּית, וְכָלֵם בְּשִׁבִיל הַתְּכַלִּית הָאֲחֵרוֹן לְמַעַן יִיטִיב לָנוּ לְעוֹלָם שְׁכָלוֹ אֶרְךָ וְטוֹב. וְעַל זֶה מוֹרָה בְּרַכַּת הַתּוֹרָה שְׂאֵנוּ מְבָרְכִין אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרַתוֹ.

וְאֵנוּ מְסִימִין: נֹתַן הַתּוֹרָה, דְּהֵינּוּ שְׁה' יִתְבָּרַךְ נֹתַן הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ו'): אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוָה הַיּוֹם. וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סְפָרֵי שָׁם): בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֵיךָ בְּחֻדְשִׁים, כִּי הַתּוֹרָה עִמָּקָה וְרַחֲבָה מִנִּי יָם וְכוּ'. וּבְכָל יוֹם נִמְשָׁכַת עֲלֵינוּ בְּהַתְּחַדְּשׁוֹת נִפְלָא. וְגַם בְּזֶה נִבְדְּלַת תּוֹרַתֵנוּ הַקְּדוּשָׁה מִדַּתֵי שְׂאֵר הָאֲמוֹת לְהַבְּדִיל, כִּי אֲצֵל דַּתֵּיהֶם שְׁהֶם חֵק הַמְּלָכוּת לְתַקּוּן הַמְּדִינָה אִין שִׁנְיָה הַתְּחַדְּשׁוֹת בְּכָל יוֹם, כִּי כִּבֵּר נָתַן הַדַּת מְאִיזָה טַעֲם שְׁהוּא עַל־פִּי שְׁכָלֵם, לֹא כֵּן תּוֹרַתֵנוּ הַקְּדוּשָׁה שְׁהִיא אֲחֵדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אִין חֶקֶר לְתַבּוּנָתוֹ וְדַבְּרֵיו חֲיִים וְקַנְיָמִים, נְאֻמָּנִים וְנִחְמָדִים לְעַד וְכוּ', כִּי הֵם בְּאֵר מִים חֲיִים נוֹבְעִים בְּכָל עֵת וְרַנֵּעַ מֵאַחַר שְׁכָלוֹלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֵם מַחֲיִין וּמְקַיְמִין כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם בְּכָל עֵת וְרַנֵּעַ, וְהֵם מִתְּחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה. וְעַל־כֵּן אָנוּ מְבָרְכִין נֹתַן הַתּוֹרָה, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נֹתַן הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ, כִּי בְּכָל יוֹם וְעַת מְסַבֵּב ה' יִתְבָּרַךְ סְבוּת בְּתַחֲבוּלוֹתָיו לְהַכְנִים קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם וְשׁוֹלַח לָנוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּים שְׂמַחֲדָשִׁין בְּכָל פְּעַם חֲדוּשִׁין דְּאוֹרִיתָא אֲמִתִּים. וְאֶפְלוֹ מִי שְׂאֵינּוּ בַר הַכִּי לְחַדֵּשׁ חֲדוּשִׁין אַף־עַל־פִּי־כֵן בְּכָל פְּעַם שְׁנַתְעוֹרֵר מִחֲדָשׁ לְקַיֵּם הַתּוֹרָה זָחוּ גַם כֵּן בַּחֲנִינָת קְבֻלַּת הַתּוֹרָה מִחֲדָשׁ, כִּי עַקֵּר הוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי לֹא הַמְּדָרֵשׁ עַקֵּר אֵלָּא הַמַּעֲשֵׂה. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי בְּרַכַּת הַתּוֹרָה אָנוּ מְמַשִּׁיכִין עֲלֵינוּ קְבֻלַּת הַתּוֹרָה מִחֲדָשׁ.

וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי שְׁלֹא בָּרְכוּ בַּתּוֹרָה תַּחֲלָה עַל־יְדֵי זֶה נִחְרַב הַבַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ, שְׁעַקֵּר הַרְבָּנוּ הִיָּה עַל־יְדֵי חֲטָא הַעֲגַל שְׁעַל־יְדֵי זֶה נִשְׁתַּבְּרוּ הַלוּחוֹת שְׂמָאָז נִגְזְרָה הַנִּגְזָרָה הַזֹּאת, כִּי הַלוּחוֹת נִשְׁבְּרוּ בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵת בְּתַמּוּז שְׂאִזּוּ נִגְזַר הַחֶרֶבֶן שְׁהַתְּחִיל בְּשִׁבְעָה עֶשְׂרֵת בְּתַמּוּז, אַךְ עַל־יְדֵי בְּרַכַּת הַתּוֹרָה שְׂמַמְשִׁיכִין עַל עֲצֻמֹן קְבֻלַּת הַתּוֹרָה מִחֲדָשׁ מִתְקַנִּים זֹאת. (לְקוּטֵי הַלְכוּת - הַלְכוּת נְשִׂיאַת כַּפִּים ה' - כ"ה)

וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשֵׁשׁ מִשֶּׁה

(שמות לב, א)

וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשֵׁשׁ מִשֶּׁה וְכוּ' קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹקִים כִּי זֶה מִשֶּׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ מָה הָיָה לוֹ וְכוּ'. נִמְצָא, שְׁעַקֵּר הַתְּנַבְרוֹת הַשְּׁטָן הוּא מַחְמַת שְׁהַעֲלִים מֵהֶם אֶת מִשֶּׁה וְהַכְּנִים בְּלִבָּם שֶׁכִּבְּרָ נִעְלַם מִשֶּׁה, עַל־כֵּן הִסִּית אוֹתָם לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה הַנִּלְ. כִּי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה הַתְּנַבְרוֹת הַסְּטָרָא אַחֲרָא כֹּל כֶּךָ עַד שֶׁלֹּא הָיָה כַח לְבַטְלוֹ כִּי אִם מִשֶּׁה בַעֲצָמוֹ אִם הָיָה שֵׁם. וְזֶהוּ: וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשֵׁשׁ מִשֶּׁה. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שְׁבַת פט.): כֹּא שֵׁשׁ וְכוּ' וְשִׁתְּיָה יוֹם הַמַּעֲנֵן וְכוּ'. הֵינּוּ כַּנִּלְ, שֶׁהַשְּׁטָן עָרַבֵב אֶת הָעוֹלָם כֹּל כֶּךָ כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם שִׁתְּיָה יוֹם מוֹכֵן לְפָרְעֵנִיּוֹת, וְדוֹקָא בְּאוֹתוֹ הָעֵת אַחֵר שֶׁבֹא שֵׁשׁ וְהָיָה יוֹם הַמַּעֲנֵן אִזְ דִּיקָא הָיָה כַח לְהַשְׁטָן לְהַתְּנַבֵּר בְּבִלְבוּלִים וּכְפִירוֹת כְּאֵלֶּה כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם וְהַשְּׁעָה דִּיקָא, עַד שֶׁלֹּא הָיָה כַח לְבַטְלוֹ בְּשׂוּם דְּבָר כִּי אִם מִשֶּׁה רַבְּנּוּ בַעֲצָמוֹ שֶׁהוּא הָיָה הַצְּדִיק הַדּוֹר אִזְ. וּמַחְמַת שְׁמִשֶּׁה הָיָה אִזְ בְּשָׂמִים, עַל־כֵּן הִצְלִיחַ מַעֲשֵׂה שְׁטָן בְּאוֹתוֹ הַשְּׁעָה. אֲבָל תִּכְפֵּר בְּשִׁירְד מִשֶּׁה מִהֵרָה הַכְּנִיעַ וְשִׁבֵּר וּבַטֵּל אֶת הָעֵגֶל, וְחִזֵּר וּקְבַל אֶת הַלּוּחוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת, וְחִזֵּר לְחֻזַּק אֶת הָאֱמוּנָה, אֲבָל גַּם אִזְ הַכֹּל הָיָה בְּכַח הַרְשִׁימוֹ שֶׁנִּשְׁאַרְהָ מִיִּסוּד הָאֱמוּנָה שֶׁנִּקְבַּע בְּלִבּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַת מַתַּן תּוֹרָה בְּשַׁעַת קַבְּלַת לּוּחוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת, כִּי עַל־יְדֵי יִסוּד הָאֱמוּנָה הַזֹּאת יֵשׁ כַּח לְכֹל צְדִיק וְצְדִיק בְּדוֹרוֹ לְבַרֵּר לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי עַל־יְדֵי יִסוּד אֱמוּנָה זֹאת זוֹכֵין יִשְׂרָאֵל בְּכֹל דּוֹר לְהַתְּקַרֵּב לְצְדִיק הָאֱמֵת לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אוֹתוֹ עַד שֶׁמוּצֵאִין אוֹתוֹ.

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַתְּקַרֵּב לְצְדִיק הַדּוֹר דִּיקָא כְּדִי שִׁיזְכֶּה לְבַרֵּר לָנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּכֹל פַּעַם כְּפִי הַיּוֹם וְהַשְּׁעָה, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁבְּשַׁעַת מַתַּן תּוֹרָה זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְאֱמוּנָה עַל־יְדֵי רוּחַ הַקְּדוֹשׁ, וְכֵן אַחֵר כֶּךָ עַל־יְדֵי הַצְּדִיקִים וְהַנְּבִיאִים שֶׁהָיוּ בְּכֹל דּוֹר שֶׁנִּתְּבַרְרָה הָאֱמוּנָה בְּכֹל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֲנִי צְרִיכִין עֲכָשׁוּ בְּדוֹר הַזֶּה לְהַתְּקַרֵּב לְצְדִיק הָאֱמֵת שֶׁבְּדוֹר הַזֶּה כְּדִי שִׁיבְרֵר לָנוּ הָאֱמוּנָה כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן שֶׁל עֲכָשׁוּ, כִּי הָאֱמוּנָה צְרִיכִין לְבַרֵּר בְּכֹל יוֹם וְיוֹם מַחְדָּשׁ.

וְזֶה עֵקֶר הַתְּנַבְרוֹת הַיִּצֵּר הַרַע שֶׁמַּתְּנַבֵּר בְּכֹל דּוֹר וְדוֹר, לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים אֶת הַצְּדִיק הָאֱמֵת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר דִּיקָא. כְּמוֹ שֶׁאֲנִי רוֹאִין בְּחוּשׁ, שְׁעַקֵּר הַמַּחְלָקַת הוּא עַל הַצְּדִיק שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, וְאַחֵר כֶּךָ בְּשִׁבְכֵר הַיָּמִים הַבָּאִים מוֹדִים גַּם בְּזֶה הַצְּדִיק, וְאוֹמְרִים שֶׁזֶה בְּוֹדָאֵי הָיָה צְדִיק, אֲבָל חוֹלְקִים עַל זֶה הַצְּדִיק שֶׁבְּזֶה הַדּוֹר שֶׁאַחֲרָיו. כִּי בִימֵי הָאֲר"י ז"ל הָיָה מַחְלָקַת גְּדוֹל עַל הָאֲר"י וְלֹא רָצוּ לְהוֹדוֹת שֶׁיִּמְצָא בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר חֲדוּשׁ כְּזֶה שִׁתְּיָה לוֹ רוּחַ הַקְּדוֹשׁ כְּזֶה, כְּמוֹכָא בְּכַתְבֵי הָאֲר"י ז"ל. וְאַחֵר כֶּךָ בְּכַמְּהָ דוֹרוֹת נִתְקַבַּל הָאֲר"י ז"ל וְהַכֹּל מוֹדִים שֶׁהָיָה חֲדוּשׁ נִפְלָא אִישׁ אֶלּוֹךְ וְכוּ', אֲבָל חִלְקוּ עַל צְדִיקִים אַחֲרֵים שֶׁבְּדוֹרוֹת שֶׁאַחֲרָיו, עַד

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶׁרְאִינוּ דְּבַר נִבְהַל וְזָר אֲשֶׁר כֹּל אָדָם מִשְׁתוֹמֵם עַל זֶה. הַיֵּאֱמָן כִּי יִסְפֵּר. שֶׁאַחֲרֵי שֶׁזָּכוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת נּוֹרְאוֹת כְּאֵלוֹ, וְכֹלָם זָכוּ לְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ וְכוּ', וְאַחֲרֵי כֹל אֵלֶּה הִנְשַׁמַּע כְּזֹאת שִׁיעֲשׂוּ מַעֲשֵׂה כְּזֹאת לְטַעוֹת אַחֵר הָעֵגֶל. וְאַף־עַל־פִּי שִׁישְׁרָאֵל לֹא עָשׂוּ כִּי אִם הָעָרַב רַב, וְאַחֵר כֶּךָ הִטְעוּ קִצְת מִיִּשְׂרָאֵל, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֶפְלוֹ אֵלוֹ הַמַּעֲט דַּמַּעֲט שִׁטְעוּ בְּזֶה מַה זֶה הָיָה לָהֶם? וְגַם עַל הָעָרַב רַב גּוֹפָא קְשָׁה, כִּי גַם הָעָרַב רַב הָיָה לָהֶם דַּעַת גְּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹכֵן בְּכַתְבֵי הָאֲר"י ז"ל. וּבּוֹדָאֵי הָיָה בְּהֶם גַּם אִיזָה מַעֲט טוֹב, מֵאַחֵר שֶׁהֵם יִצְאוּ אַחֲרֵי מִשֶּׁה מִמִּצְרַיִם וְהִשְׁלִיכוּ מִשְׁפַּחְתָּם וּבֵית אֲבוֹתָם וְרָצוּ לְהַתְּנַיֵר מַחְמַת שֶׁרְאוּ מִמִּשֶּׁה רַבְּנּוּ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נּוֹרְאִים כְּאֵלֶּה בְּמִצְרַיִם. וְאַחֲרֵי כֹל אֵלֶּה, אַחֲרֵי כֹל הַמוֹפְתִים נּוֹרְאִים שֶׁרְאוּ בְּעֵינֵיהֶם בְּמִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם־סוּף וּמַלְחַמַת עַמְלֵק וּמַתַּן תּוֹרָה בְּאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נּוֹרְאִים כְּאֵלֶּה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים ז, יט): הַמַּסּוֹת הַגְּדוֹלוֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵיךָ וְהָאוֹתוֹת וְהַמוֹפְתִים וְכוּ'. הַשְּׁמַע עִם וְכוּ' (שָׁם ד, לג). וְאַחֲרֵי כֹל זֶה יַעֲשׂוּ מַעֲשֵׂה כְּזֶה לַעֲשׂוֹת לָהֶם עֵגֶל לְאֱלֹקִים!

אֲבָל מִכֹּל זֶה יוֹכֵל כֹּל אָדָם לְהִבִּין עַד הִיכֵן כַּח הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם. וְכַמְּהָ וְכַמְּהָ מִתְּנַבֵּר הַבַּעַל דְּבָר עַל הָאָדָם בְּכֹל יוֹם. כִּי ה' יִתְּבַרֵּךְ בְּרָא הַכֹּל בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה, כִּי הַכֹּל נִבְרָא בְּשִׁבִיל הָאָדָם, לֹא בְּשִׁבִיל מַלְאָךְ וְלֹא בְּשִׁבִיל שָׂרָף. וְכֵן לְהַפְּךָ לֹא בְּשִׁבִיל בְּהֵמָה וְחַיָּה וְצוּמָח וְכוּ'. רַק הַכֹּל נִבְרָא בְּשִׁבִיל הָאָדָם. וְעַקֵּר הַיַּחּוּס וְהַמַּעֲלָה שֶׁל הָאָדָם אֲשֶׁר בְּשִׁבִילוֹ כֹּל הַרְעֵשׁ הַזֶּה, שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּשִׁבִילוֹ מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף, הָעֵקֶר הוּא מַה שֶׁהָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה דִּיקָא עֲבוּדְתוֹ חֲשׂוּבָה מְאֹד מְאֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִעֲבוּדַת כֹּל הַמַּלְאָכִים וְהַשְּׂרָפִים וְכוּ' מֵאַחֵר שֶׁהֵם אֵין לָהֶם בְּחִירָה וְהָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה, וּבְשִׁבִיל זֶה בְּרָא ה' יִתְּבַרֵּךְ הַכֹּל מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף. נִמְצָא שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה. וְעַל־כֵּן הַבְּחִירָה יֵשׁ לָהּ כַח גְּדוֹל, עַד שֶׁכְּבִיכּוֹל, ה' יִתְּבַרֵּךְ בַּעֲצָמוֹ אֵין בְּיָדוֹ לְבַטֵּל הַבְּחִירָה כִּי אִם כֵּן יִתְּבַטֵּל הָעוֹלָם. וְכְמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרַכּוֹת לג.): הַכֹּל בְּיַדֵי שָׂמַיִם חוּץ מִיִּרְאֵת שָׂמַיִם. וּמַגְדֵּל הַכַּח שֶׁל הַבְּחִירָה שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּשִׁבִיל זֶה, עַל־כֵּן יֵשׁ כַּח לְהַבַּעַל דְּבָר לְהַתְּנַבֵּר בְּכֹל פַּעַם מַחְדָּשׁ בְּכַמְּהָ מִיָּנִי בְּלְבוּלִים וְהַסְתּוֹת חֲדָשׁוֹת עַד שִׁתְּיָה לוֹ כַּח לְהַתְּנַבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל אַחֵר מַתַּן תּוֹרָה שִׁיעֲשׂוּ מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל.

וְכֹל זֶה מַחְמַת שְׁמִשֶּׁה רַבְּנּוּ נִסְתַּלַּק מֵהֶם אִזְ וְלֹא הָיָה בְּיַנְיָהֶם, עַל־כֵּן עָרַבֵב הַשְּׁטָן אֶת הָעוֹלָם עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל. וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב שָׁם בְּפָרָשָׁה (שְׁמוֹת לב, א):

שְׁמוֹךְ לְמִינוּ הִיָּה הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב וְיָל שְׁהִיָּה אֹר
נִפְלָא וְנִרְא מְאֹד, וְהִיָּה עֲלֵיו מַחְלֶקֶת גְּדוֹל. וּבִמְי
הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב רַב הַמְתַּנְגְּדִים הוֹדוּ בְּהָאֲרָ"י וְיָל,
וְחִלְקוּ עַל הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב וְיָל. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר
וְדוֹר. וּכְבָר מוֹבָא מִזֶּה בְּסִפְרִים (וְעֵין בְּסוֹף סִפְר "נְעַם
אֱלִימֶלֶךְ" מְדַבֵּר שֵׁם מִזֶּה). וְכָל זֶה הוּא מַחְמַת שְׁעָקָר
בְּרוּר הַמְדַמָּה, שְׁהוּא בְּרוּר הָאֲמוּנָה, הוּא דִּיקָא
עַל־יְדֵי הַצְדִּיק הָאֲמֵת שְׁבִזָּה הַדּוֹר דִּיקָא, כִּי אִין לָךְ
אֲלָא שׁוֹפֵט שְׁבִימִיךְ (רֵאשׁ הַשְּׁנָה כֹּה:). כִּי צְרִיכִין
לְבַרר הָאֲמוּנָה בְּכָל יוֹם מִחֻדָּשׁ כְּפִי חֲדוּשׁ מַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית שְׁבִאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּנִ"ל, שְׂזָה אִינוּ מִתְבָּרַר כִּי
אִם עַל־יְדֵי זֶה הַצְדִּיק שְׁבִאוֹתוֹ הַדּוֹר דִּיקָא. וְעַל־כֵּן
מְנִיחַ הַבְּעַל דְּבָר עֲצֻמוֹ עַל זֶה לְאָרְכוֹ וּלְרַחְבוֹ
לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים זֶה הַצְדִּיק וּלְהַרְבּוֹת עֲלָיו מַחְלֶקֶת
וְקִשְׁיוֹת כְּדֵי שְׁלֹא יִתְקַרְבוּ אֵלָיו חֵם וְשְׁלוֹם, מַחְמַת
שְׁעָקָר הָאֲמוּנָה שְׁהִיא עָקָר קַדְשֵׁת יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָה בְּזֶה
הַצְדִּיק דִּיקָא:

עַל־כֵּן צְרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהִתְקַרֵּב
לְצְדִיק הָאֲמֵת שְׁבִדוֹר הַזֶּה דִּיקָא, וְאִין דֵּי לוֹ בְּמָה
שְׁנַתְבָּרַר הַמְדַמָּה וְכוּ' עַל־יְדֵי קִבְלַת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי
הַסִּפְרִים שֶׁל הַנְּבִיאִים וְהַצְדִּיקִים שִׁישׁ מִכְבָּר, כִּי
צְרִיכִין דִּיקָא לְבֹא לְהַצְדִּיק הָאֲמֵת שְׁבִדוֹר הַזֶּה, כְּדֵי
לְבַרר הָאֲמוּנָה בְּכָל עֵת, כְּפִי הַבְּרוּר שְׁצְרִיכִין בְּזֶה
הַדּוֹר בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִחֻדָּשׁ וְכוּ'. (לְקוּטֵי הַלְכוֹת –
הַלְכוֹת בְּרַכַּת הַרִיחַ ד' – ל"ג)

לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עַמּוֹךְ

(שְׁמוֹת ל"ב, ז)

כְּשִׁשׁוּפַע הַנְּעַם הָעֲלִיּוֹן, הֵינּוּ כְּשֶׁהַצְדִּיק מִמְשִׁיךְ
וּמְנַלָּה נְעִימוֹת נִפְלְאוֹת הַשְּׁנָתוֹ, שְׁנַמְשַׁכַּת מְנַעַם
הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ וְנִבּוּהַ וְנִפְלְאוֹ מְאֹד, אִזִּי בָאִים גַּם כָּל
הַחוֹבְלִים וְרוֹצִים לְהַתְתַּקֵּן. הֵינּוּ, כִּי יֵשׁ אֲנָשִׁים
פְּגוּמִים שְׁפָגְמוּ מְאֹד בְּכַבּוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִפְגְּמוּ הַמַּחֲזִין שְׁלֵהֶם מְאֹד, עַד שֶׁהֵם
בְּבַחֲזִינַת מַחֲזִין שְׁל חוּץ לְאָרְצָן, בְּחִינַת חוֹבְלִים, אֵךְ
אֲרַף־עַל־פִּי־כֵן רוֹצִים גַּם־כֵּן לְהַתְתַּקֵּן, וּבִפְרָט
כְּשִׁמְרָגִישִׁין קֶצֶת הַנְּעִימוֹת הַנִּפְלְאוֹ שְׁמַנְלָה הַצְדִּיק,
בּוֹדָאִי נִמְצָאִין קוֹפְצִים הַרְבֵּה שְׁחַפְצִים לְהִתְקַרֵּב
וְלִינֵק מִשֵּׁם, כִּי מִי פְתִי אֲשֶׁר לֹא יְרוּץ אַחַר נְעִימוֹת
כִּזֶּה? אֵךְ מַחְמַת שֶׁהֵם מְקַלְקְלִים מְאֹד, וְאִם יִרְצוּ
לְקַרְבָּם וּלְתַקְנָם מִיָּד, לֹא דֵי שְׁקֻשָּׁה לְתַקְנָם, אֲרַף גַּם
שְׁיֻכְלוּ לְקַלְקֵל גַּם אֵת הַנְּעִימִים, הֵינּוּ שְׁיִגְרְמוּ פָּגַם
וּקְלִקוּל גַּם לְהַמְקַרְבִּים הַכְּשָׁרִים, וְאֲפֹשֶׁר גַּם לְהַמַּחֲזִין
שֶׁל הַצְדִּיק בְּעֲצֻמוֹ חֵם וְשְׁלוֹם, שְׂזָה בְּחִינַת פָּגַם
הַתְקַרְבוֹת הָעֲרַב־רַב, שְׁנִגְרְמוּ קְלִקוּל לְכָל יִשְׂרָאֵל,
וְגַם לְמַשָּׁה בְּעֲצֻמוֹ אֲמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: "לָךְ רַד".
עַל־כֵּן הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה מִה שִׁישׁ מַחְלֶקֶת עַל

הַצְדִּיקִים אֲמֵתִים, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נּוֹפְלִים בְּדַעְתָּם
סְפָקוֹת וְקִשְׁיוֹת, וְנִתְרַחֲקִים עַל־יְדֵי־זֶה אוֹתָם
הִרְאוּיִם לְהִתְרַחֵק, וְאוֹתָם הַחֲפְצִים בְּאֲמַת סוֹבְלִים
בְּזִיוּנוֹת וּנְגִיעוֹת וּמְרַחוֹת, וְדִיקָא עַל־יְדֵי־זֶה יְכוּלִין
לְהִתְקַרֵּב, כִּי מְאֹחַר שְׁכָל הַפָּגַם שֶׁל הַחוֹבְלִים הוּא
מַחְמַת שְׁפָגְמוֹ בְּכַבּוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־כֵּן צְרִיךְ
מַעֲתָה עַל־כָּל־פָּנִים לְבַטֵּל כְּבוֹדוֹ לְנִמְרֵי וּלְסַבֵּל
בְּזִיוּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְאִזּוּ יִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב וּלְטַעַם
קֶצֶת מְנַעֲמֵמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שְׁנַתְנַלָּה וְנִמְשָׁךְ
עַל־יְדֵי הַצְדִּיק, כִּי גַם אַחַר הַהַעֲלָמָה וְהַמַּחְלֶקֶת, גַּם
עֵתָה מִי שְׁרוּצָה בְּהָאֲמֵת יְכוּל לְרְאוֹת וּלְטַעַם גַּם עֵתָה
מַעֲט הַנְּעִימוֹת הַנִּפְלְאוֹ, אֲשֶׁר גַּם בְּשִׁבִיל מַעֲט
הַנְּעִימוֹת כִּזֶּה שְׁהוּא מְרַגֵּישׁ בְּתוֹךְ גְּשְׁמִיּוֹתוֹ רְאוּי
גַם־כֵּן לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַתְּאוּנוֹת וְכָל הַכְּבוֹד. וְמִי שְׁהוּא
אִישׁ אֲמֵת וְחֵם עַל עֲצֻמוֹ וּמְרַצָּה לְזֶה, וּמִתְקַרֵּב
עַל־יְדֵי בְּזִיוּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, הוּא מִתְתַּקֵּן בְּאֲמַת
עַל־יְדֵי הַשְּׁפַעַת הַנְּעַם, מְאֹחַר שְׁמִפְקִיר כְּבוֹדוֹ
בְּשִׁבִיל זֶה, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְתַּקֵּן פָּגַם הַכְּבוֹד תַּחֲלָה,
שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִפְל לְבַחֲזִינַת הַחוֹבְלִים. אֲבָל אֵלוֹ
הַרוֹצִים לְהַנּוֹת מִהַנְּעִימוֹת הַקְּדוּשׁ הַזֶּה בְּלִי יְסוּרִים
וּשְׁפִיכַת דָּמִים, וְהֵם חֲפְצִים שִׁישְׁפִיעַ עֲלֵיהֶם נְעִימוֹת
הַתּוֹרָה, וְגַם יִהְיֶה לָהֶם כָּל הַכְּבוֹד וְכָל הַתְּאוּנוֹת
שְׁלָהֶם; וְזֶה בְּחִינַת פָּגַם הַחוֹבְלִים הַמְקַלְקְלִים בְּזִוְתָהּ,
שְׁעָקָר קְלִקוּלָם בְּתַחֲלָה הִיָּה גַם־כֵּן עַל־יְדֵי זֶה,
עַל־יְדֵי שְׁפָגְמוֹ בְּכַבּוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁבִיל הַנְּעִימוֹת
עֲצֻמוֹ, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִפְלוּ לְבַחֲזִינַת מַחֲזִין שְׁל חוּץ
לְאָרְצָן מִמְשִׁי שֶׁהֵם בְּחִינַת חוֹבְלִים; וְגַם עֲכָשׁוֹ
כְּשִׁבָאִים לְהַתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי הַשְּׁפַעַת הַנְּעַם, רוֹצִים עַדִּין
בְּכַבּוֹד עֲצֻמוֹ אֵלוֹ בּוֹדָאִי גְדַחֲזִין וְנִתְרַחֲקִין עַל־יְדֵי
הַמַּחְלֶקֶת שֶׁל הַצְדִּיקִי אֲמֵת, וְהוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה
בְּאֲמַת, כִּי בּוֹדָאִי רְאוּי לְהִתְרַחֵק מְאֹחַר שֶׁהֵם רוֹצִים
עַדִּין בְּכַבּוֹד עֲצֻמוֹ, כְּדֵי שְׁלֹא יִקְלָקְלוּ חֵם וְשְׁלוֹם אֵת
הַנְּעִימִים הַנִּ"ל (לְקוּטֵי הַלְכוֹת – הַלְכוֹת תְּפִילַת
הַמְנַחָה ו' – י"א לְפִי אוֹצַר הִירָאָה – מַחְלוֹקֶת – י"ב)

לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עַמּוֹךְ

(שְׁמוֹת ל"ב, ז)

זֶה בְּחִינַת עֲצֵם אֲרִיכַת הַגְּלוּת עֲכָשׁוֹ אֲשֶׁר לֹא הִיָּתָה
כְּזוֹאת מִימֵי קֶדֶם, כִּי כְבָר עָבְרוּ כָּל הַקְּצִין וְאִין הַדְּבָר
תְּלוּי אֲלָא בְּתַשׁוּבָה, כִּי עֲכָשׁוֹ ה' יִתְבָּרַךְ רוֹצָה
שְׁיִהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם בְּאִין גְּלוּת אַחֲרָיו עוֹד
כָּלֵל, וְעַל־כֵּן בּוֹדָאִי הַהִכְרַח שִׁישׁוּבוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל
בְּתַשׁוּבָה וּיְבָרְרוּ כָּל הַבְּרוּרִים, כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
וְיָל (עֲבוּדָה זְרָה דָּף ה:): אִין בְּן דְּוֹד בָּא עַד שְׁיֻכְלוּ כָּל
הַנְּשִׁמוֹת שְׁבַגְנוּף שְׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר כָּל נִיצוּצוֹת
כְּדוּעַ וְאִי אֲפֹשֶׁר לְעַשׂוֹת בְּעֲלֵי תַשׁוּבָה וּלְבָרַר
בְּרוּרִים כִּי אִם עַל־יְדֵי בְּחִינַת מְשַׁפֵּט (דְּהֵינּוּ שְׁהָאֲדָם

הנה, בפרט בעקבא דמשיחא אז מכרח משה רבנו עליו השלום להתלבש בכל ישראל ולהתגלגל עמהם כדי לתקן הפגם שפגם במשפט במה שקרב את הערב רב, כמובא בתקונים ובזהר הקדוש בכמה מקומות. נמצא, שצריכין עכשו בכח משה רבנו עליו השלום לתקן פגם המשפט שנפגם על-ידי הערב רב. ומחמת זה המשפט הוא נפלא ונעלם וסתום מאד ואין מי שידע לכוון המשפט הזה מאחר שאפלו משה רבנו עליו השלום ירד ממדרגתו על-ידי הערב רב שקרבם כמובא. ועל-כן נאמר על ישראל בגלות הזה: ותדד פלאים. והקץ הוא נפלא וסתום ונעלם מאד, כמו שכתוב: עד מתי קץ הפלאות. וכל זה הוא מחמת נפלאות והעלמת המשפט שצריכין לתקן הפגם של המשפט שהיה על-ידי הערב רב שזה המשפט נפלא ונעלם מאד כנ"ל בבחינת כי יפלא מִמֶּדֶד דְּבַר לְמִשְׁפָּט, וצריכין רק לשפט עצמו היטב ואחר כך למסר המשפט לה' יתברך לבר בבחינת כי המשפט לאלקים הוא כנ"ל. (לקוטי הלכות – הלכות גרים ג' – כ"ה)

עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֶּבֶה

(שמות לב, ה)

כל-מה שעבר על ישראל ביציאת מצרים ובקריעת ים-סוף וקבלת התורה, וכל המלחמות של כבישת ארץ-ישראל וכל מה שעבר עלינו אחר-כך הפל באשר לכל עובר על האדם הרוצה לזכות לחיי עולם, שבהכרח שיעבר עליו כמה מיני מלחמות בלי שעור, שזה בחינת העליות וירידות שעוברין על כל אחד ואחד פפי בחינתו. וכל זה נמשך מחמת שיש כמה וכמה פחות ובחינות בהיצר הרע, כי יש יצר הרע למעלה מיצר הרע, וכל מה שהאדם גדול במעלה ביותר, מתגבר כנגדו בחינת יצר הרע גדול במעלה ביותר, הינו שהוא דק ורוחני ביותר, עד שיש יצר הרע כזה, שהוא בחינת מלאך הקדוש. וכל מה שיהיצר הרע דק ורוחני יותר, יש לו כח ביותר להתגבר גם על הגדול במעלה. ומזה נמשך מה שבכל פעם מתגבר הסטרא-אחרא מחדש, כמו שראינו אצל פרעה, שבשעה שבא עליו איזה מכה נכנע קצת, ואחר-כך הכביד את לבו והתגבר ביותר, וכן בהתחלה התגבר ואמר: "תכבד העבדה וכו'", וכן אחר יציאת מצרים ממש התגבר לרדף אחריהם עד הים, וכן אחר קריעת ים-סוף התגברה הסטרא-אחרא להכשיל את ישראל בכמה וכמה נסיונות, עד שאפלו לאחר מתן תורה, שפסקה זהמתן לגמרי, התגבר היצר הרע והכשילם בחטא העגל, מה שהתגבר פליאה מאד: איך אחר מתן תורה, שזכו בלם למדרגת נבואה פנים בפנים, יפלו ממדרגתם כל-כך עד שנכשלו בעגל? אך כל זה

שופט את עצמו שהוא בחינת אש, בחינת באש ה' נשפט, ואש הזה הוא שורף את הרע והקלפות שלא יתאחוז בלבן של האיש הכשר המקרב נפשות לה' יתברך ואז גם היכל הקדש דהינו הנפשות שמקרבם מקבלים כח האש ושורף את הקלפות גם מלהתאחוז בהם וכו'), שהוא שורף את הרע ואז נבנה היכל הקדש ברוחניות על-ידי הנפשות שמקרבם לה' יתברך ואז יבנה היכל הקדש גם בגשמיות, דהינו בנין בית-המקדש ממש וארמון על משפטו ישב, על משפטו דיקא, כי עקר בנין בית-המקדש על-ידי בחינת המשפט. אך יש רשעים שהם בחינת ערב רב שאסור לקרבם, כי אין מועיל כנגדם כח המשפט בבחינת מרום משפטיה מנגדו, כמבאר היטב במאמר "תפלה לחבוק" (לקוטי מוהר"ן א' – סימן יט). ועל-כן על-פי הרב אין יודעים לשית עצות בנפשו איך להתנהג בענין המשפט הנ"ל, כי איך יקרב את הרחוקים אולי הם מהרשעים שאסור לקרבם כנ"ל, כי בודאי אי אפשר לבשר ודם שידע זאת על בריו אפלו צדיקים הגדולים במעלה מאד מכל שבן הקטנים, כי אפלו משה רבנו עליו השלום נכשל בזה שקרב את הערב רב שהם הרשעים שאסור לקרבם עד שאמר לו ה' יתברך: לך רד כי שחת עמך וכו'. כמבאר במאמר הנ"ל ואם כן מה יעשו אזובי קיר, כי משה רבנו עליו השלום בודאי זכה לבחינת המשפט בשלמות, כי נתן לנו את התורה שהוא בחינת משפט, ובשעת מתן תורה שאז נתקרב ישראל לאביהם שבשמים, שזהו בחינת גרים ובעלי תשובה, אז זכה לעורר אש המשפט הנ"ל בשלמות גדול, כמו שכתוב: ודבריו שמענו מתוך האש. וכמו שכתוב (תהלים כט): קול ה' הצב להבות אש שכל זה הוא בחינת אש המשפט הנ"ל, ובאמת עלתה בידו שזכה להכניע את הרע לגמרי, כי ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זהמתן שכל זה הוא בחינת בטול הרע לגמרי על-ידי אש המשפט הנ"ל. ואף-על-פי-כן אחר כך קלקלו הערב רב עד שאמר לו הקדוש-ברוך-הוא 'לך רד' וכו' מחמת שהם בחינת רשעים שאסור לקרבם מחמת שאין המשפט מועיל כנגדם כנ"ל, מכל שבן שאר בני אדם שבודאי אין יכולין לסמוך על המשפט שלהם בלבד, רק צריך לשפט עצמו מאד על כל דבר כדי לעורר התלהבות לבו ואחר כך למסר המשפט לה' יתברך בבחינת כי המשפט לאלקים הוא, שה' יתברך בעצמו יתן בו חכמה ודעת שיוכל לכלכל דבריו במשפט וזוכה לידע ולכוון עם מי לדבר ועם מי שלא לדבר, ואיך לדבר ומתי לדבר איך ומה וכמה, כי אי אפשר לאדם לכוון המשפט הזה היטב כנ"ל, בפרט עכשו בגלות הזה. והגלות הזוהי דומה ללילה שאז צריכין רק למסר המשפט לה' יתברך כנ"ל, כי עכשו בגלות

וְכָל הַיְצִירִין רְעִים שְׂיוֹנְקִים מֵהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁוּבוּ
יִשְׂרָאֵל לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ וְתִבְאֵה הַנְּאֻלָּה בְּמַהְרָה בְּיַמֵּינוּ.
(לְקוּטֵי הַלְכוּת - הַלְכוּת שִׁילוּחַ הַקֵּן ד' - אוֹת ט"ז
לְפִי אוֹצֵר הִירָאָה - צְדִיק - קמ"ח)

לְמָה ה' יַחְרָה אַפָּךְ בְּעַמֶּךָ

(שְׁמוֹת לֵב, יא)

וְזֶה בְּחִינַת מַה שְּׂאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל (שְׁמוֹת רַבָּה
פמ"ט, ב; שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה פ"א) שְׂחֹרָה אֲנִי
בְּמַעֲשֵׂה הַעֲגֹל, וְנִאֻוָּה אֲנִי בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, הֵינּוּ
אַף-עַל-פִּי שֵׁישׁ לִי חֲטָאִים הַרְבֵּה וְנִתְרַחֲקֵתִי מֵאֵד
מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַעֲגֹל שְׂכֹלֵל כָּל
הַחֲטָאִים שְׂבַעֲוֹלָם, כִּי כָּל הַמּוֹדָה בְּעִבּוּדָה זָרָה כְּאֵלוֹ
כּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה (רש"י בְּמִדְבָר טו, כג; דְּבָרִים
יא, כח. וּבִסְפָרֵי שָׁם). אַף-עַל-פִּי-כֵן וְנִאֻוָּה אֲנִי
בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, הֵינּוּ בְּחִינַת מַעַט טוֹב שֵׁאֲנִי מוֹצֵא
בְּעַצְמִי עֲדִין, כִּי תִכַּף אַחַר מַעֲשֵׂה הַעֲגֹל נִצְטוּוּ עַל
מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן, עַל-יְדֵי שְׂנֵיתְרָצָה ה' יִתְבָּרֵךְ
לְיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מִשְׁה רַבִּינוּ שְׂמִסֵּר נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם
וְהִתְפַּלֵּל בְּעַדָם, כִּי מִשְׁה הִיָּה יָכוֹל זֹאת לְמַצֵּא נִקְדָּה
מוֹכָה אֶפְלוֹ בְּהַפְחוּת שְׂבַפְחוּתִים, כְּמִבְּאֵר בְּדַבְרֵי
רַבֵּנוּ ז"ל כְּמָה פְּעָמִים (בְּלְקוּטֵי תַנְיִנָא סִימָן פֶּב וְעוֹד),
וְעַל-יְדֵי זֶה הִיָּה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם תָּמִיד אֶפְלוֹ
כְּשִׁפְנָמוּ בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה בְּמַעֲשֵׂה הַעֲגֹל, כִּי
אַף-עַל-פִּי-כֵן מִצֵּא בָהֶם נִקְדוּת מוֹבּוֹת. וְעַל-כֵּן אָמַר
מֹשֶׁה (שְׁמוֹת לֵב): לְמָה ה' יַחְרָה אַפָּךְ בְּעַמֶּךָ וְכוּ', כִּי
הוּא מִצֵּא הַטוֹב שְׂבָהֶם וְאִזִּי נִדְחָה הָרַע לְגַמְרֵי כְּנֹל,
וְעַל-כֵּן אָמַר: "לְמָה ה' יַחְרָה אַפָּךְ בְּעַמֶּךָ", כִּי הָרַע
אִינוּ נִחָשֵׁב כָּלֵל בְּנִגְדַּ מַעַט הַטוֹב שֵׁישׁ בָּהֶם עֲדִין, וְה'
יִתְבָּרֵךְ נִתְרָצָה לוֹ "וַיִּנָּחֶם עַל הָרַעָה וְכוּ'". (לְקוּטֵי
הַלְכוּת - הַלְכוּת הַשְּׂכֵמַת הַבּוֹקֵר א' - ג')

וְהַלּוּחוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹקִים

(שְׁמוֹת לֵב, טז)

וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת לֵב) וְהַלּוּחוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹקִים הַמָּה
וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹקִים הוּא וְכוּ', הֵינּוּ, שְׂהַלּוּחוֹת
שְׂהִיָּה לָהֶם כַּח לְהַצְטִיר בָּהֶם אוֹתוֹת הַתּוֹרָה זֶה
מַעֲשֵׂה ה', כִּי הֵם מַעֲשִׂיו וְנִפְלְאוֹתָיו בְּחִינַת 'מַעֲשֵׂה
אֱלֹקִים הַמָּה'. וְזֶה: 'וְהַמְּכַתֵּב' - שְׂנִכְתְּבוּ אוֹתוֹת
הַתּוֹרָה עַל הַלּוּחוֹת, 'מְכַתֵּב אֱלֹקִים הוּא', כִּי הֵם
מַעֲשֵׂה ה' וְנִפְלְאוֹתָיו הַעֲצוּמִים שְׂיוֹכְלוּ אוֹתוֹת
הַתּוֹרָה לְהַצְטִיר וְלְהַפְתֵּב עַל הַלּוּחוֹת, כִּי אוֹתוֹת
הַתּוֹרָה בְּשִׁרְשָׁם הֵם אוֹרוֹת נִשְׁבָּבִים וְעֲצוּמִים מֵאֵד,
שְׂאִין כָּל הָעוֹלָמוֹת יְכוּלִים לְסַבֵּל אוֹרָם, מְכַל שְׂכֵן
עוֹלָם הַזֶּה הַגִּשְׁמִי, אֵךְ בְּנִפְלְאוֹתָיו הַעֲצוּמִים
נִתְצַמְצְמוּ כָּל כָּךְ עַד שְׂנִכְתְּבוּ עַל הַלּוּחוֹת. וְכָל זֶה
כְּדִי שְׂיוֹכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת אוֹר הַתּוֹרָה, כְּדִי

נִמְשָׁךְ מִעֲנִין הַנִּזְכָּר לְעֵיל, שֵׁישׁ כְּמָה בְּחִינּוֹת בְּהִיצֵר
הָרַע, וְאֶפְלוֹ צְדִיקִים גְּדוּלִים וְנוֹרָאִים יֵשׁ לָהֶם יִצֵר
הָרַע, שֶׂהוּא מְלֹאךְ הַקְּדוּשָׁה, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל
הַנְּסִיווֹת הַמְּבַאֲרִים בַּתּוֹרָה, שְׂנִסְפוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת
הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא. כִּי אַף-עַל-פִּי שְׂזֶה הַיְצֵר הָרַע
שֶׂל צְדִיקִים הוּא בְּחִינַת מְלֹאךְ הַקְּדוּשָׁה מִמֶּשֶׁה, וְהוּא
רַק בְּחִינַת דִּינִים עֲלִיוֹנִים שֶׂלֹא זְכוּ עֲדִין לְהַמְתִּיקָם
כְּרָאוּי, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם הַצְדִיקִים שְׂאִינָם זוֹכִים
לְעַמֵּד עַל עַמְדָם וְלְהַמְתִּיק הַדִּינִים, לְשַׁבֵּר זֶה הַיְצֵר
הָרַע שֵׁישׁ לָהֶם כְּפִי בְּחִינָתָם, אִזִּי יָכוֹל הַיְצֵר הָרַע
לְהִתְנַרְוֹת בָּהֶם כְּלִכְךָ, עַד שֵׁיפִיל אוֹתָם לְגַמְרֵי, חֵם
וְשָׁלוֹם, בְּנִפְלוּת גְּדוּלוֹת, רַחֲמָנָא לְצִלָּן. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ
רְבוּתֵינוּ ז"ל: אֵל תֵּאֱמִין בְּעַצְמֶךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ. עַל-כֵּן
צְרִיכִין תָּמִיד לְצַעֵק אֵל הַשָּׁם וּלְסַלֵּק וְלְהַשְׁלִיךְ מֵאִתּוֹ
כָּל הַחֲכָמוֹת, שְׂמָהֶם כָּל הַבְּלוּלִים, רַק לִילֵךְ בְּאֵמַת
וּבְתַמִּימוֹת, וְאִזִּי לְעוֹלָם לֹא יִמוּט, כִּי צַעֲקָה וְתַפְלוּת
וְתַחֲנוּת וּבִקְשׁוֹת מוֹעִילִים תָּמִיד, יְהִיָּה אִיךָ שְׂהִיָּה,
שְׂזֶה בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים, ב'): "וַיִּנָּחֵם עַל הַסִּלַּע
וְכוּ', הַשְּׂמִיעֵנִי אֶת קוֹלְךָ", כְּמוֹ שְׂדַרְדְּשׁוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל.
(לְקוּטֵי הַלְכוּת - הַלְכוּת שִׁילוּחַ הַקֵּן ד' - אוֹתוֹת ה'
ו' לְפִי אוֹצֵר הִירָאָה - יִרָאָה וְעִבּוּדָה - פ"ו)

וַיַּחַל מֹשֶׁה

(שְׁמוֹת לֵב, יא)

עִבּוּדַת הַצְדִיקִים הוּא לְהַמְתִּיק הַדִּינִים מִכָּל יִשְׂרָאֵל.
וְעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין אוֹתָם מִעוֹנוֹת שְׂבָאִים עַל יְדֵי
יְצֵר הָרַע שְׂיַנְיִקְתוּ מִהַדִּינִים. וְעַל כֵּן הַצְדִיקִים מְקַבְּלִין
עַל עַצְמָן יְסוּרִים בְּשָׂבִיל עוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׂנִאֲמַר
אֲכֵן חֲלִינּוּ הוּא נִשָּׂא וְכוּ', כִּי הֵם תּוֹלִין כָּל
הַחֲסְרוֹנוֹת בְּעַצְמָן שְׂאוֹמְרִים שְׂמַחֲמַת שְׂאִינָם
מִמְתִּיקִין הַדִּין כְּרָאוּי, מַחֲמַת זֶה בָּאִין יִשְׂרָאֵל
לְעוֹנוֹת חֵם וְשָׁלוֹם וְעַל כֵּן הֵם סוֹבְלִין עוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל.
כִּי הֵם צְרִיכִין לְשַׁמֵּר אֶת יִשְׂרָאֵל מִעוֹנוֹת. כִּי צְרִיכִין
לְעַסֵּק בְּזֶה לְהַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים שְׂבַעֲוֹלָם שְׂעַל יְדֵי זֶה
מְבַטְלִין כַּח הַיְצֵר הָרַע וּמִצִּילִין יִשְׂרָאֵל מִעוֹנוֹת.
וּבְבְּחִינָה זֹאת יֵשׁ כְּמָה חֲלוּקִים אֶפְלוֹ בֵּין הַצְדִיקִים
הַגְּדוּלִים מֵאֵד אֲבוֹת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂהַפְלִיגוּ רְבוּתֵינוּ
ז"ל בְּמַעֲלַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עֲלֵיו הַשָּׁלוֹם שְׂזָכָה לְהַמְתִּיק
כָּל תַּקְּף הַדִּינִים יוֹתֵר מִנֵּחַ וּמֵאֲבָרְהֶם. וְעַקֵּר שְׂלִימוֹת
בְּחִינָה זֹאת יְהִיָּה נִגְמַר עַל יְדֵי מְשִׁיחַ שֶׂהוּא מֹשֶׁה
בְּעַצְמוֹ, שֶׂהוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עֲדִין בְּשָׂבִיל יִשְׂרָאֵל
וְסָבִיל מִרְעִין בְּעַדָם כָּל יְמֵי הַגְּלוּת, עַד שְׂיִגְמַר אֶת
שְׂלוֹ שְׂיַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים מִיִּשְׂרָאֵל וַיִּבְטַל כַּח הַיְצֵר
הָרַע וַיִּבִּיא אֶת הַנְּאֻלָּה בְּמַהְרָה בְּיַמֵּינוּ וַיִּשִׁיב כָּל
יִשְׂרָאֵל לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּאֵמַת. כִּי זֶה עַקֵּר עִבּוּדַת
מֹשֶׁה מְשִׁיחַ לְהַמְתִּיק שְׂרֵשׁ הַדִּין הָעֲלִיּוֹן לְמַעֲלָה
לְמַעֲלָה, עַד שְׂיִתְבַטְּלוּ מִמִּילָא כָּל הַדִּינִין שֶׂל מַטָּה

שידעו לעשות רצונו ולהתדבק בו יתברך.
ועל־כן כשחטאו ישראל בעגל נשתברו הלוחות, ואמרו רבותינו ז"ל (תנחומא עקב יא): שפרחו האותיות, ונעשו הלוחות כבדים ביד משה, ועל־ידי זה נשתברו. כי בודאי בשאין ישראל עושין רצונו יתברך, אין הלוחות יכולים לקבל אור הגדול של אותיות התורה, ועל־כן פרחו האותיות מהלוחות ועל־ידי זה נשתברו. כי אי אפשר להלוחות שיקבלו ויסבלו את אור אותיות התורה הקדושה, כי אם כשישראל עושין רצונו של מקום, ומכניין את לבם אל התורה, ומשתדלים שיהיו דברי התורה נחקקים ונכתבים על לבכם, בבחינת (משלי ג) כתבם על לוח לבך, ואז ה' יתברך עושה למען אהבתם, ומצמצם אותיות התורה בדרכים נפלאים, ומזכך את זה העולם עד שיהיה לו כח לקבל אור התורה. ואז יכולים אותיות התורה להצטיר ולהכתב ולהתקיים על הלוחות, שזהו בחינת כתיבת ספר תורה על הקלף.

ועל־כן עתה בעונותינו הרבים אחר שנשברו הלוחות, אף־על־פי שאנו כותבים ספרי התורה על הקלף והגיר, אף־על־פי־כן לאו כל אחד זוכה לאור התורה, כי לאו כל אדם זוכה שיהיו אצלו אותיות התורה כתובים וקשורים היטב על הספר, כי יש בחינת אותיות פורחות שהוא בחינת שבירי לוחות, שמשם נמשך השכחה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ערובין נד), שמשם נמשך שאף־על־פי שאותיות התורה כתובים על הספר, אף־על־פי־כן אינו רואה אורם כלל, שזהו בחינת שכחת התורה שנמשך משבירי לוחות, שהוא בחינת שהאותיות פרחו מהלוחות שעל־ידי זה נשברו כנ"ל. עד שיש לפעמים שרואה בהתורה להפך חס ושלום, אם אינו מכון את לבו אל האמת, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (יומא עב): זכה — נעשה לו סם חיים, לא זכה — נעשה לו סם מות. וכל זה נמשך מבחינה הנ"ל. (לקוטי הלכות — הלכות נשיאת כפיים ה' — ו')

והלחת מעשה אלקים המה

(שמות לב, טז)

התורה נקראת 'עדות' בכל מקום, כמו שכתוב: "ונתת אל הארון את העדת וכו'". וכן בכל מעשה המושכן ובכל התורה נקראת התורה בשם עדות. וכתוב: "עדות ה' נאמנה וכו'". כי התורה היא עדות גדול עליו יתברך, כי מי שיש לו מוח אמת בקדקדו יוכל לראות בעיני שכלו היטב את מציאותו (ואחדותו) ויחודו יתברך על־ידי התורה הקדושה, כי כל בעלי דעה ושכל אמת יעידו ויגידו שאי אפשר בשום אופן בשום שכל לבדות תורה כזאת מלב חס

ושלום, וכמבאר שיחה זאת בכמה ספרי קדש, וכמו שכתוב: "והחכמה מאין תמצא ואי־זה מקום בינה וכו'". כי מהיכן לוקחין תורה כזאת מן בראשית עד לעיני כל ישראל עם כל דקדוקיה ופרטיה וכו' וכל שאר הספרי נביאים וכתובים וכל הש"ס ומדרשים ומפרשיהם וכל הפלפולים והחדושים שבהם, וכל סתרי התורה שגלו הרשב"י ותלמידיו והאר"י ז"ל, וכל הגבורות והנוראות והנפלאות שבהם אשר תסמר שערות ראש האדם המעין בהם אפלו מי שאינו מבינם לתכליתן, עם כל זה מעט דמעט שמתנוצץ לו מדבריהם הכל יודו ויאמרו שאי אפשר לבדות חס ושלום דברים כאלה מלב בשום אופן וכן כל ההתגלות והחדושים נפלאים ונוראים שגלו הצדיקים בדורות שאחריהם עד היום הזה, כי עדין ה' יתברך עמנו גם בדורות האלה שראינו עין בעין התגלות חדושים נפלאים ונוראים שאי אפשר לגלותם בשכל אנושי בשום אופן אם לא בשפע אלקי הנמשך מהיחיד הנעלם יתברך שמו לעד. על־כן כל דברי התורה הקדושה יעידו ויגידו כי ה' אחד ושמו אחד, על־כן נקראת התורה עדות בכל מקום. וזה: "גדלים מעשי ה' דרושים לכל הפציהם", שעל־ידי נפלאות חדושי ודרושי התורה שהם דרושים לכל הפציהם בשכליות נפלאים ונוראים ונשגבים כאלה, על־ידי זה הכל רואים, כי גדולים מעשי ה', כי כל בעלי אמת יודו ויעידו, כי יד ה' עשתה זאת. כמו שכתוב: "והלחת מעשה אלקים המה וכו'". וזה שאמר משה: "לא את בניכם וכו' כי עיניכם הראת את כל מעשה ה' הגדל אשר עשה". וקאי על כל הדורות עד הסוף, הינו כי אינו מדבר עם הבנים קטנים שמחן עדין בקטנות ולא נפקחו עיניהם לראות האמת עין בעין, כי עיניכם הראת את כל מעשה ה' הגדל אשר עשה, כי מי שמעין ומביט בהתורה עיניו רואות עין בעין את כל מעשה ה' הגדול אשר עשה, כי יודע ומבין האמת שאי אפשר לבדות מלב, חס ושלום, כל אלו הנפלאות והמעשיות והחדושים וכל הנוראות שעשה עמנו וגלה לנו מיום מתן תורה על־ידי משה רבנו עד היום הזה כי אם מעשה ה' המה. (לקוטי הלכות — הלכות עדות ד' — ב')

לא ידענו מה היה לו

(שמות לב, כג)

כל־מה שחוקים יותר באמונת הרצון, הינו להאמין ולידע שהכל מתנהג רק ברצונו יתברך, בודאי מתחזק יותר רצון האדם לעשות רצונו יתברך ולבטל רצונו מפני רצונו יתברך, ולהיות לו על־כל־פנים בסופין ורצונות חזקים לעבודתו

יתברך, אשר זה עקר היתדות בידוע. אך על-ידי התגברות הבעל-דבר נחשד ונפגם אצלו אמונת הרצון, ועל-ידי-זה נחלש גם הרצון שלו דקדשה, ונפול לרצונות אחרים, לתאוות וכיוצא. אך מחמת שאף-על-פי-כן כבר היו צדיקים הרבה בעולם, שגלו אמונת הרצון לעין כל על-ידי האותות והמופתים וכו', אשר עשה משה ושאר הנביאים והזקנים והצדיקים הבאים אחריו, עד אשר אי אפשר לכפר חס ושלום בהרצון לגמרי. אך עקר כח הבעל-דבר ללחם עדין עם חלושי כח שבישראל הוא רק על-ידי שמטיל ספק ברצון, ומזה נמשכים כל ההתרחקות והנפילות של אותם שהתחילו קצת לגשת אל הקדש ואחר-כך נפלו מזה, הכל מחמת ספקות הנ"ל, שהבעל-דבר מטיל ספק בלבבו באלו אין לו עוד תקוה לשוב אליו יתברך, וכאלו אינו פועל עוד כלום ברצון הטוב, חס ושלום, עד אשר על-ידי-זה מתרשל גם-כן ברצון הטוב, וקשה וכבד עליו להמתין ולצפות כל-כך לישועת השם. כי מי שרוצה להמשיך על עצמו אמונת הרצון, ולמלאת כל הסרונותיו רק על-ידי זה, הוא צריך להמתין ולהמתין, בבחינת (איכה ג) "טוב ויחיל ודומם לתשועת ה'". וכל זה אם הוא תזק באמונת הרצון בודאי גמור, אבל על-ידי הספקות הנ"ל, אזי מטה ידו ונלאה מלהמתין כל-כך, עד שיוכל לבוא על-ידי-זה לנפילה גדולה כנ"ל. ומזה היה כל טעות הערב רב עד שעשו את העגל, כי ראו כי בשש משה, והם לא רצו להמתין, וכל זה מחמת הספק ברצון. וזה שאמרו: "כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו" "לא ידענו דיקא, בחינת ספקות. והתקון לכל זה, לתזק אמונת הרצון, הוא לתן צדקה הרבה פעמים, בחינת "נתון תתן" אפלו מאה פעמים, כי התגברות הבעל-דבר בענין הפלת הספקות וחלישות אלו הם כמעט בלי שעור, וצריכין לתזק את עצמו בנגוד בכל פעם, ועקר ההתחזקות על-ידי צדקה (לקוטי הלכות - הלכות ברכות השחר ה') - אותיות ל' ליד לפי אוצר היראה - יראה ועבודה - (ח)

אולי אכפרה ... אל רחום ותנון

(שמות לב, ל - לד, ו)

גדל המעלה שאין למעלה ממנה, הוא ההתקרבות לצדיקים וליראים וכשרים אמתיים (שזכו לקבל עצות אמתיות מרבותיהם הקדושים), כי הצדיקי אמת הם מודיעים לנו בכל פעם אוצרי מתנותיו הטובים שהוא יתברך רוצה ליתן לנו ברחמיו, ומודיעים לנו בכל עת, איך להכין עצמנו לקבלם, ונותנים לנו עצות איך לנקות ולטהר עצמנו ולבושינו

מכל לכלוך ופגם, והם חופרים בארות ומעינות חדשות מעינות הישועה שאינם פוסקין, באפן שיוכלו לטהר בהם כל הפגומים והמלכלכים והמתעבים שבעולם, ולהתרפאות בהם כל מיני חלאים ומכאובות רעים בגוף ונפש, ולהתבסס על ידם בכל מיני ריחות טובות. כי אין מי שיודע החסדים הגדולים שהשם יתברך רוצה להמשיך עלינו בכל עת, כי אם הצדיק האמת, כמו שנאמר: יודיע דרכיו למשה וכו', רחום ותנון ה' וכו'. (לקוטי הלכות - הלכות מתנה ד' - אות ה' לפי אוצר היראה - צדיק - רכ"ט)

אתם חטאתם חטאה גדלה

(שמות לב, ל)

בני-אדם הם מונעים גדולים, ויש להם כח להסית ולהדיח ולהחטיא את האדם יותר מהבעל-דבר בעצמו. וזה שראינו שאחרי מתן-תורה, שפסקה והמתן של ישראל לגמרי ונעשים בני-חורין מהבל, כמו שכתוב: "אני אמרתי אלקים אתם" וכמו שדרשו רז"ל; נמצא שהבעל-דבר לא היה לו כח אז להחטיא את ישראל, אף-על-פי-כן התגרה בהם על-ידי בני-אדם בעלי בחירה, שהם הערבי-רב, ועל-ידם החטיאם חטאה גדולה, שעל-ידי-זה תרפן בית ראשון ותרפן בית שני, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (לקוטי הלכות - הלכות חול המועד ד' - ד' לפי אוצר היראה - מניעות - י')

ומשה יקח את האהל

(שמות לג, ז)

יש צדיקים שהם גדולים במעלה באמת, אך מעצם קדשתם אינם יכולים לסבל העולם. ועל-כן על-ידי תקרף קדשתם הם מרחקין ומורידין חס ושלום, איזה אנשים מחמת שפועסים עליהם, מחמת שאינם יכולים לסבל מעשיהם המגנים, אבל ה' יתברך אינו חפץ בזה, כי חפץ חסד הוא ורוצה שהצדיקים ירחמו על ישראל תמיד ויקרבו אותם אפלו אם הם כמו שהם. ואפלו אם הוא עצמו יתברך בכעס גדול עליהם מחמת מעשיהם הרעים, הוא רוצה שהצדיקים יתפללו עליהם ויקרבו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שמות רבה פמ"ה, ב) על פסוק (שמות לג, ז): "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה", מחמת שחטאו כל כף. אמר ה' יתברך: אני בכעס ואתה בכעס אם בן מי יקרבו וכו', כמובא בפרוש רש"י שם.

וכן מצינו בכמה נביאים וצדיקים שה' יתברך בעצמו קבל לפנייהם וספר להם גדל צערו, כביכול, שיש לו מעונות ישראל המרבים, וכשהם תזקו דבריו ולא

מרבוי העונות שלהם ומהנפילות, שכבר התחילו כמה פעמים קצת בעבודת השם ונפלו, אף-על-פי-כן יבטחו בתסדו הגדול ויאריכו אפם ורוחם על כל מה שעובר עליהם, ויתחזקו בכל פעם להתחיל מחדש, אולי יזכה מעתה לרחם על עצמו לעזב דרכו ומחשבותיו, ולא יהיה זקן וחלוש כח בעיני עצמו לעולם; וזה בחינת 'ארך אפים לרשעים'. ושאר כל המדרגות ממילא כלולין בהם. (לקוטי הלכות - הלכות תפלין ה' - אות ה' לפי אוצר היראה - יראה ועבודה - ד')

כתב לך את הדברים האלה
(שמות לד, כז)

על-ידי הכתב שכותבין מגלין בחינת הנפש ופנימיות הנפש (עיין לקוטי מוהר"ן א' - סימן קע"ג), ועל-כן עקר התקשרות ישראל לאביהם שבשמים בתחלה היה על-ידי בחינת כתב, שזה בחינת הלווחות שנתנו בכתב, שזה בחינת אנכי שדרשו רבותינו ז"ל אנא נפשי כתבית יהבית, וכמו שנאמר כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת כל ישראל. כי ישראל מקשרין על ידי התורה הקדושה לאביהם שבשמים, בבחינת פנימיות הנפש בבכיול. וזה בחינת איזה ספר בריתות אמכם וכו', כי מאחר שהתקשרות אליו יתברך היה על ידי בחינת כתב שהוא בחינת התקשרות בפנימיות הנפש, על כן מאחר שלא נתן להם ספר בריתות חס ושלום גם כן בכתב, בודאי אי אפשר להם שיהיו נפרדין חס ושלום ממנו יתברך בשום אופן בעולם, ובודאי עדין הם מקשרים בפנימיות נפשו בבכיול, ועל כן עדין יש תקוה לשוב אליו יתברך כי בודאי ישוב ירחמנו, כי עדין אנו מקשרים בו יתברך בנ"ל, עין פנים. (לקוטי הלכות - הלכות גימין ב' לפי אוצר היראה - תלמוד תורה - קי"ג)

המליצו טוב על ישראל הקפיד עליהם מאד, כמו שמצינו בהושע הנביא (עין פסחים דף פז). ובאליהו שאמר (מלכים א יט, י): "קנא קנאתי וכו'", שאמר לו (שם, טז): "ואת אלישע בן שפט תמשח לנביא תחתיך", ופרשו רבותינו ז"ל (מכילתא בא): שאמר לו אי אפשרי בנבואתך על שאתה מקמרג על ישראל. כי ה' יתברך רוצה רק שימליצו טוב על ישראל וירחמו על ישראל אפלו על הגרועים לקרב כלם אליו יתברך, כמו משה רבנו עליו השלום שמסר נפשו על ישראל ואמר (שמות לב, לב): "ואם אין מחני נא וכו'". (לקוטי הלכות - הלכות השכמת הבוקר ד' - אות י"א)

לא ימוש מתוך האהל
(שמות לג, יא)

עקר ההתקשרות וההתקשרות של התלמידים והבשרים הדבוקים בהצדיק האמת שהוא רבם האמתי, הוא שיהיה בבחינת ויהושע בן נון נער לא ימוש מתוך האהל. ולכאורה אינו מובן כי היה צריך לאכל ולשתות ולעסק בצרכי הגוף גם כן בודאי. ומכל שכן בדורות האלו איך אפשר לקים זאת. אך בשזוכין לאמונת חכמים בשלימות, דהינו שמאמין שכל דברי רבו ומעשיו הם מלאים רזין נפלאים, על ידי זה אפלו בעת שאינו אצל רבו הוא גם כן בבחינת לא ימוש מתוך האהל. כי בכל מה שמתנהג עמו הוא מוצא בו דברי רבו ורמזיו הקדושים, ועל ידי זה הוא תמיד מקשר לרבו ובכל מה שמדבר ועושה הוא זוכר את רבו. ותלמידים כאלו הם בחינת אתרג פרי עץ הדר ודרשו רבותינו ז"ל, הדר באילנו משנה לשנה, הינו שמקשרים ודבוקים באילנא רבא ונקירא שהוא רבם הקדוש תמיד משנה לשנה. ועל ידי תלמידים בשרים כאלו דיקא נתגלה הדרת קדשת רבם, והדר פבוד מלכותו של השם יתברך בעצמו לכל באי עולם. שזה בחינת הדור האתרג. (לקוטי הלכות - הלכות חוקת מטלטלין ה' - אות ט"ו לפי אוצר היראה - צדיק - קצ"א)

ארך אפים ורב חסד
(שמות לד, ו)

לפעמים מתנגע העובד את השם, מחמת שכבר סבל כמה יסורים וכו', ועל-ידי-זה יכול לפל לבחינת זקנה דסמרא-אחרא ותשות כח חס ושלום, על-כן צריך להתחזק מאד במדת ארך אפים, להאריך אפו ורוחו על כל היגיעות והכבודות ולהתחיל בכל פעם מחדש; וזה בחינת 'ארך אפים לצדיקים'. וכן גם הרשעים חס ושלום צריכין גם-כן להתחזק במדה זאת של ארך אפים, שלא יבלבל אותם רשעתם מלשוב להשם יתברך, ולא ירד לבנם ולא יהיה נחלש דעתם

שבת שלום

"אין צדקה נחשבת כמו צדקת הדפוס"
(רבי נתן)

לאחינו בית ישראל
תרמו נא בעין יפה להפצת דעת הצדיק
חשבון דואר מס' 7-2255-89